

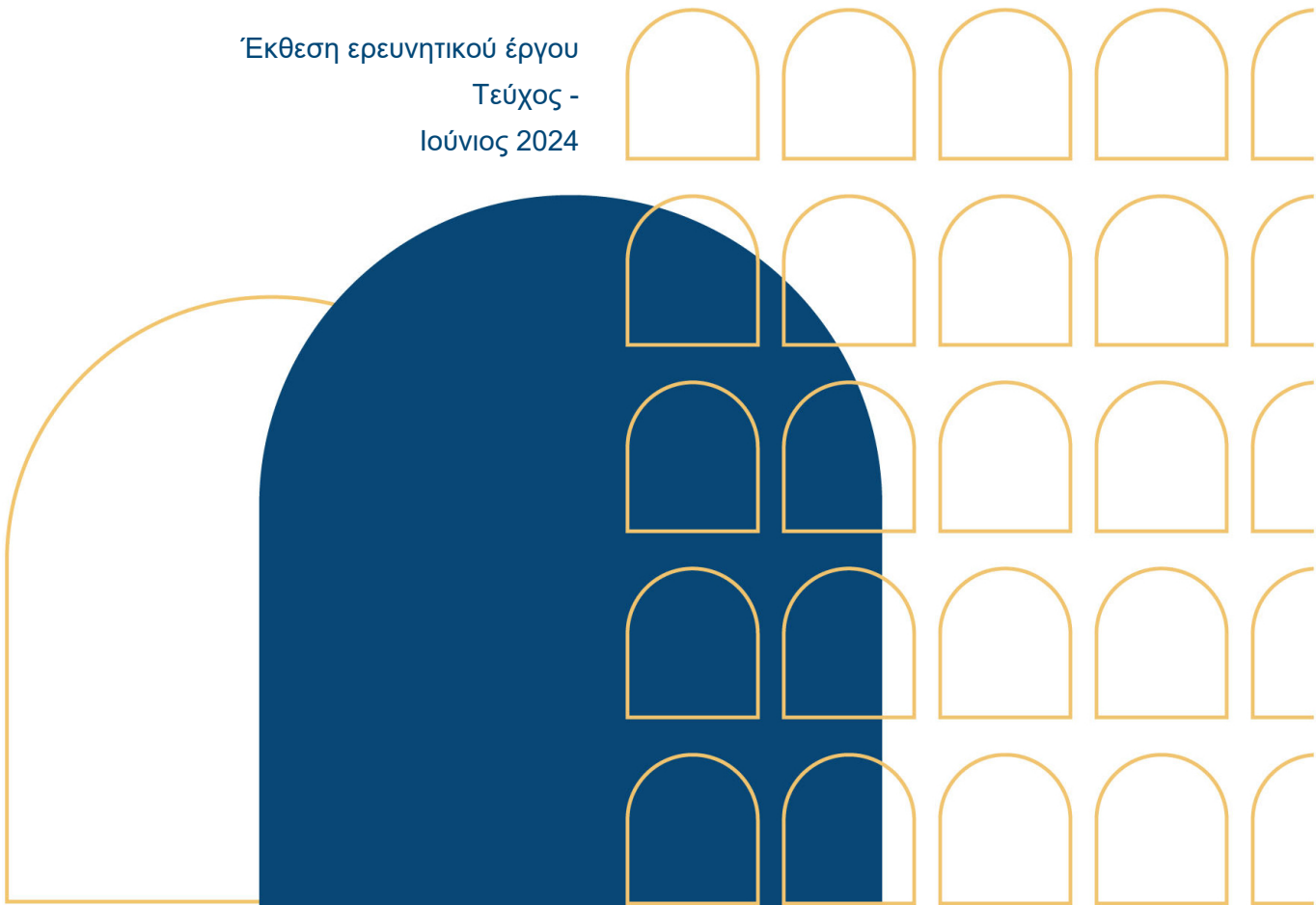
ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΥΦΩΝΙΑΣ ΣΤΑ ΜΜΕ ΣΤΗΝ ΨΗΦΙΑΚΗ ΕΠΟΧΗ

ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗ
ΠΟΛΥΦΩΝΙΑΣ ΣΤΑ ΜΜΕ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΝΩΣΗ, ΤΗΝ ΑΛΒΑΝΙΑ, ΤΟ ΜΑΥΡΟΒΟΥΝΙΟ,
ΤΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΗΣ ΒΟΡΕΙΑΣ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ, ΤΗ ΣΕΡΒΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΤΟΥΡΚΙΑ
ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2023

Εθνική έκθεση: Κύπρος

Χριστόφορος Χριστοφόρου, Ανεξάρτητος Ερευνητής
Νικόλας Καρύδης, Ινστιτούτο Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης

Έκθεση ερευνητικού έργου
Τεύχος -
Ιούνιος 2024



ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

| | | |
|------|--|----|
| 1. | Για το Έργο | 4 |
| 1.1. | Γενική εικόνα το έργου | 4 |
| 1.2. | Σημείωση για τη μεθοδολογία | 4 |
| 2. | Εισαγωγή | 6 |
| 3. | Αποτελέσματα από τη συλλογή δεδομένων: Εκτίμηση κινδύνων για την πολυφωνία στα ΜΜΕ | 8 |
| 3.1. | Θεμελιώδης προστασία (34% - Μεσαίος κίνδυνος) | 12 |
| 3.2. | Πολυφωνία αγοράς (78% - Χαμηλός κίνδυνος) | 17 |
| 3.3. | Πολιτική Ανεξαρτησία (63% - Μεσαίος κίνδυνος) | 21 |
| 3.4. | Κοινωνική Συσσωμάτωση (68% - Χαμηλός κίνδυνος) | 25 |
| 4. | Συμπεράσματα | 29 |
| 5. | Σημειώσεις | 31 |
| 6. | Βιβλιογραφία | 34 |
| | Παράρτημα Ι. Ερευνητική Ομάδα | |
| | Παράρτημα ΙΙ. Ομάδα Εμπειρογνομώνων | |

© European University Institute 2024

Συντακτικό υλικό και επιλογή © Χριστόφορος Χριστοφόρου, Νικόλας Καρύδης, 2024

Αυτό το έργο γίνεται με άδεια βάσει της Creative Commons Attribution 4.0 (CC-BY 4.0) Διεθνούς άδειας η οποία διέπει τους όρους πρόσβασης και επαναχρήσης για αυτήν την εργασία. Σε περίπτωση που αναφέρεται ή παρατίθεται πρέπει να γίνεται αναφορά στο πλήρες όνομα του /των συγγραφέα -ων, επιμελητή -ών, στον τίτλο, τη σειρά και τον αριθμό, το έτος και τον εκδότη.

Οι απόψεις που εκφράζονται στην παρούσα έκδοση αντικατοπτρίζουν τις γνώμες καθένα των συγγραφέων και όχι του European University Institute (EUI)

Δημοσιεύεται από το
European University Institute (EUI)
Via dei Roccettini 9, I-50014
San Domenico di Fiesole (FI)
Italy



**Co-funded by
the European Union**

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or EACEA. Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them.

1. Για το Έργο

1.1. Γενική εικόνα το έργου

Ο Παρατηρητής Πολυφωνίας στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης (MPM) είναι ερευνητικό εργαλείο που έχει σχεδιαστεί για να εντοπίζει κινδύνους που δυνατό να απειλούν την πολυφωνία στα μέσα ενημέρωσης στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και υποψήφιες χώρες. Η παρούσα αφηγηματική έκθεση παράγεται με βάση την εφαρμογή του Παρατηρητή Πολυφωνίας στα ΜΜΕ για το 2022. Το έργο εφαρμόστηκε για τα 27 κράτη μέλη της ΕΕ καθώς επίσης την Αλβανία, το Μαυροβούνιο, τη Δημοκρατία της Βόρειας Μακεδονίας, τη Σερβία και την Τουρκία. Το έργο αυτό, στο πλαίσιο προπαρασκευαστικής δράσης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, υποστηρίχθηκε από επιχορήγηση από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή προς το Κέντρο Πολυφωνίας και Ελευθερίας των ΜΜΕ (CMPF) στο Ευρωπαϊκό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο (EUI).

1.2. Σημείωση για τη μεθοδολογία

Συγγραφή και επισκόπηση

Το CMPF συνεργάζεται με έμπειρους, ανεξάρτητους εθνικούς ερευνητές οι οποίοι προβαίνουν στη συλλογή δεδομένων και συντάσσουν τις αφηγηματικές εκθέσεις. Η έρευνα βασίζεται σε ένα τυποποιημένο ερωτηματολόγιο που αναπτύχθηκε από το CMPF. Στην Κύπρο, το CMPF συμβλήθηκε με τον Χριστόφορο Χριστοφόρου, ο οποίος διεξήγαγε τη συλλογή δεδομένων, βαθμολόγησε και σχολίασε τις μεταβλητές στο ερωτηματολόγιο, και έκανε συνεντεύξεις με εμπειρογνώμονες σε σχετικά θέματα. Την έκθεση επισκόπησε το προσωπικό του CMPF. Επιπλέον, για να εξασφαλιστούν ακριβή και αξιόπιστα ευρήματα, ομάδα εθνικών εμπειρογνομώνων σε κάθε χώρα εξέτασε τις απαντήσεις σε ερωτήσεις με ιδιαίτερη σημασία για την αξιολόγηση (βλ. στο Παράρτημα II τον κατάλογο των εμπειρογνομώνων). Για ορισμένες κατ'επιλογή χώρες, έγινε επισκόπηση της σχετικής τελικής έκθεσης από ανεξάρτητο εμπειρογνώμονα κάθε χώρας. Οι κίνδυνοι για την πολυφωνία των μέσων μαζικής ενημέρωσης εξετάζονται σε τέσσερις κύριους θεματικούς τομείς: Θεμελιώδης προστασία, πολυφωνία της αγοράς, πολιτική ανεξαρτησία και κοινωνική συσσωμάτωση. Τα αποτελέσματα βασίζονται στην αξιολόγηση αριθμού δεικτών για κάθε θεματική περιοχή (βλ. Πίνακα 1).

| | | | |
|---|---|---|---|
| Θεμελιώδης προστασία | Πολυφωνία Αγοράς | Πολιτική Ανεξαρτησία | Κοινωνική Συσσωμάτωση |
| Θεμελιώδης προστασία της ελευθερίας έκφρασης | Διαφάνεια στην ιδιοκτησία MME | Πολιτική ανεξαρτησία των MME | Εκπροσώπηση μειονοτήτων στα MME |
| Προστασία του δικαιώματος λήψης πληροφοριών | Πολυφωνία παρόχων MME | Συντακτική αυτονομία | Τοπικά /Περιφερειακά και κοινοτικά Μέσα |
| Δημοσιογραφικό επάγγελμα, επίπεδα και προστασία | Πολυφωνία στην ψηφιακή αγορά | Οπτικοακουστικά μέσα, διαδικτυακές πλατφόρμες και εκλογές | Ισότητα φύλων στα μέσα ενημέρωσης |
| Ανεξαρτησία και αποτελεσματικότητα της αρχής για τα MME | Βιωσιμότητα των MME | Κρατική ρύθμιση πόρων και στήριξη προς τα MME | Παιδεία στα Μέσα |
| Καθολική πρόσβαση σε παραδοσιακά μέσα και στο Διαδίκτυο | Συντακτική ανεξαρτησία από επιρροές επιχειρήσεων και ιδιοκτητών | Ανεξαρτησία δημόσιων μέσων ενημέρωσης | Προστασία από παραπληροφόρηση και ρητορική μίσους |

Η ψηφιακή διάσταση

Ο Παρατηρητής δεν θεωρεί ότι η ψηφιακή διάσταση είναι επιμέρους περιοχή αλλά μάλλον συνυφασμένη με τα παραδοσιακά μέσα και τις ισχύουσες αρχές της πολυφωνίας στα MME και της ελευθερίας έκφρασης. Παρ'όλα αυτά, ο Παρατηρητής εξάγει επίσης τις ειδικές βαθμολογίες κινδύνου για τη ψηφιακή διάσταση και η έκθεση περιέχει ειδική ανάλυση κινδύνων που σχετίζονται με το ψηφιακό περιβάλλον των ειδήσεων.

Ο υπολογισμός του κινδύνου

Τα αποτελέσματα για κάθε θεματική περιοχή και δείκτη παρουσιάζονται σε κλίμακα από 0 έως 100%.

Βαθμολογίες μεταξύ 0 και 33%: χαμηλός κίνδυνος

Βαθμολογίες μεταξύ 34 και 66%: μεσαίου κινδύνου

Βαθμολογίες μεταξύ 67 και 100%: υψηλός κίνδυνος

Όσον αφορά τους δείκτες, οι βαθμολογίες 0 βαθμολογούνται 3% ενώ οι βαθμολογίες 100 βαθμολογούνται 97% από προεπιλογή, για να αποφευχθεί η εκτίμηση της συνολικής απουσίας ή της βεβαιότητας του κινδύνου.

Αποποίηση ευθύνης: Το περιεχόμενο της έκθεσης δεν αντικατοπτρίζει απαραίτητα τις απόψεις του CMPF, ούτε τη θέση των μελών που απαρτίζουν την Ομάδα Εμπειρογνομώνων. Αντιπροσωπεύει τις απόψεις της ομάδας εργασίας κάθε χώρας που πραγματοποίησε τη συλλογή δεδομένων και συνέταξε την έκθεση. Λόγω ενημερώσεων και βελτιώσεων στο ερωτηματολόγιο, οι βαθμολογίες MPM2023 ενδέχεται να μην είναι πλήρως συγκρίσιμες με προηγούμενες εκδόσεις του MPM. Για περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με το έργο, ανατρέξτε στην έκθεση CMPF για το MPM2023, σύντομα διαθέσιμη στη διεύθυνση: <http://cmpf.eu/media-pluralism-monitor/>

2. Εισαγωγή

- **Πληθυσμός:** Η Κύπρος έχει έκταση 9.240 τετρ. χιλιόμετρα και de jure πληθυσμό 923.272 (απογραφή 2021)^[1].
- **Γλώσσες:** Οι επίσημες γλώσσες είναι η ελληνική και η τουρκική.
- **Μειονότητες:** Το Σύνταγμα της Κυπριακής Δημοκρατίας του 1960 αναγνωρίζει δύο κοινότητες για καταμερισμό της εξουσίας, την ελληνική και την τουρκική κοινότητα. Οι δυο κοινότητες ζουν χωριστά από το 1964, χρόνο που κατάρρευσε η ρυθμιση δικαιοδικής εξουσίας, ενώ, από το 1974, η εισβολή του Τουρκικού Στρατού μοίρασε το νησί εδαφικά και πληθυσμιακά. Η Κυπριακή Δημοκρατία είναι μέλος της ΕΕ, με το κοινοτικό κεκτημένο να είναι σε αναστολή στο τμήμα του νησιού που δεν τελεί υπό τον ουσιαστικό έλεγχο της κυβέρνησης της Δημοκρατίας. Πολλοί γύροι διαπραγματεύσεων υπό την αιγίδα των Ηνωμένων Εθνών με στόχο τον τερματισμό της διαίρεσης δεν έχουν μέχρι στιγμής αποφέρει αποτέλεσμα. Οι Αρμένιοι, οι Μαρωνίτες και οι Λατίνοι αναγνωρίζονται ως θρησκευτικές ομάδες. Τους δόθηκε η επιλογή το 1960 να «ενταχθούν» σε μία από τις δύο κοινότητες και επέλεξαν την ελληνική κοινότητα. Αποτελούν περίπου το 1,3% της ελληνοκυπριακής κοινότητας. Ο συνολικός αριθμός των αλλοδαπών, σύμφωνα με την απογραφή του 2021, ανήλθε σε 193.300 και αντιστοιχούσε στο 21,1% του συνολικού πληθυσμού. Οι πολίτες της ΕΕ και οι πολίτες τρίτων χωρών αντιπροσώπευαν το 10,9% και το 11,04% του απασχολούμενου εργατικού δυναμικού, αντίστοιχα, το 2021.
- **Οικονομική κατάσταση:** Έντεκα χρόνια μετά την κατάρρευση της κυπριακής οικονομίας και την έξοδο της από πρόγραμμα στήριξης από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, η κυπριακή οικονομία κατέγραψε, μετά την κρίση λόγω κορωνοϊού, ρυθμούς ανάπτυξης 5,7% το 2021, 5,8%^[2] το 2022, σημειώνοντας βραδύτερο ρυθμό 2,4% το 2023. Ο πόλεμος στην Ουκρανία συνέχισε να επηρεάζει τις τιμές ενέργειας και την ιδιωτική κατανάλωση, αλλά το ποσοστό ανεργίας ήταν 5,9% του εργατικού δυναμικού κατά το τελευταίο τρίμηνο του 2023,^[3] σημειώνοντας ελαφρά βελτίωση σε σύγκριση με το αντίστοιχο τρίμηνο του 2022 (6,9%).
- **Πολιτική κατάσταση:** Το κοινωνικοπολιτικό τοπίο βρίσκεται σε μεταβατικό στάδιο κατά την τελευταία δεκαετία, με αποδυνάμωση των παραδοσιακά ισχυρών συνδικαλιστικών οργανώσεων και της πόλωσης αριστερά-δεξιά στην πολιτική. Την ισχυρή προσκόλληση σε κόμματα και ιδεολογίες διαδέχεται πολύ χαμηλή εμπιστοσύνη στα πολιτικά κόμματα και τους πολιτικούς. Η αποξένωση των πολιτών εκφράζεται με υψηλά ποσοστά αποχής και κατακερματισμό των πολιτικών δυνάμεων με την εμφάνιση πολλών μικρών σχηματισμών. Η ακροδεξιά κερδίζει έδαφος. Ο δείκτης διαφθοράς είναι πολύ υψηλός, ενώ, η εμφάνιση κατά τα τελευταία χρόνια περιπτώσεων εμπλοκής κρατικών αξιωματούχων σε διαφθορά, ενίσχυσαν την πάγια πεποίθηση του κοινού για απροθυμία να αντιμετωπιστεί η διαφθορά. Επτά κόμματα κατέλαβαν τις 56 έδρες στη Βουλή των Αντιπροσώπων τον Μάιο του 2021, αφού ξεπέρασαν το εκλογικό όριο (3,6%). Το ποσοστό της αποχής ήταν 34,3%, ενώ στις προεδρικές εκλογές του Φεβρουαρίου 2023 ήταν 28%, με δεκάδες χιλιάδες πολίτες να αποφεύγουν να εγγραφούν ως ψηφοφόροι. Υψηλότερα ποσοστά αποχής καταγράφονται σε εκλογές τοπικής αυτοδιοίκησης και στις ευρωεκλογές (55% το 2019). Τον Φεβρουάριο του 2023, ο Νίκος Χριστοδουλίδης, πρώην υπουργός στην κυβέρνηση του Νίκου Αναστασιάδη, εξελέγη Πρόεδρος της Δημοκρατίας. Αυτή ήταν η πρώτη φορά που υποψήφιος ανήλθε στην εξουσία χωρίς την υποστήριξη ενός από τα δύο μεγαλύτερα πολιτικά κόμματα, της αριστεράς και της δεξιάς. Σύμφωνα με το Κυπριακό προεδρικό σύστημα, η

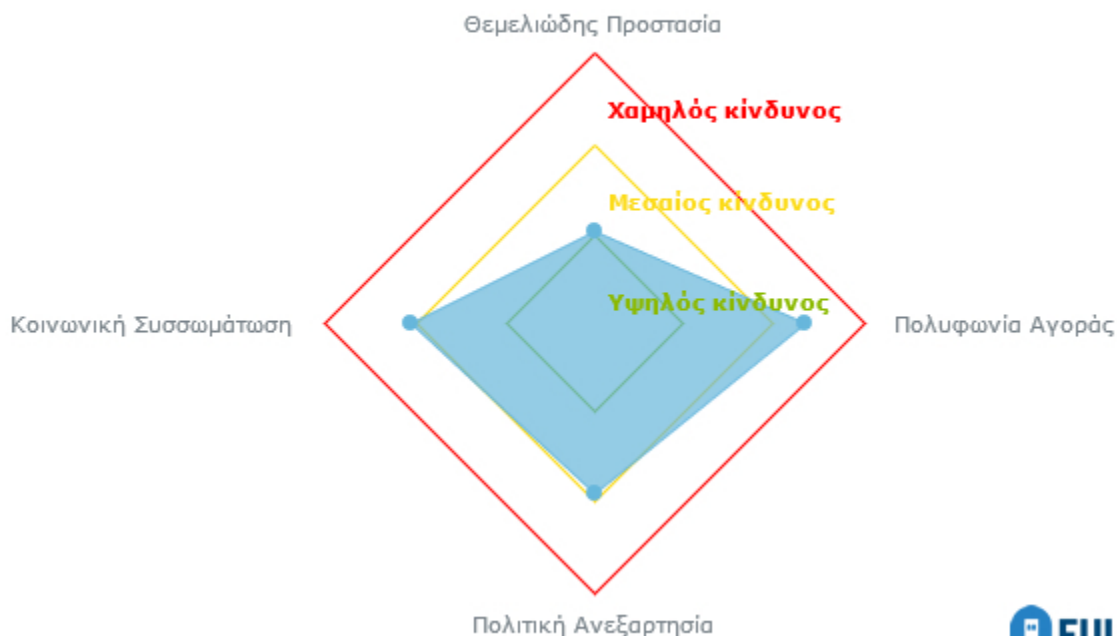
εκτελεστική εξουσία ανήκει στον Πρόεδρο και το Υπουργικό Συμβούλιο του.

- **Αγορά μέσων ενημέρωσης:** Η στροφή προς τα διαδικτυακά μέσα, φάνηκε να έχει σταθεροποιηθεί το 2022 και συνεχίστηκε το 2023. Δεδομένα και πληροφορίες που προέρχονται από έρευνες και μετρήσεις τηλεθέασης και συγκεντρώθηκαν από τη Gnip^[4] στην έκθεση *MediaGnosis* δείχνουν ότι για την περίοδο Οκτωβρίου-Δεκεμβρίου 2023, η αναγνωσιμότητα για τις εφημερίδες ήταν στο 5,8% κατά τις καθημερινές, υποχωρώντας κατά 1,3 ποσοστιαίες μονάδες από το 2022. Ήταν 7% τα Σάββατα (έναντι 11,3% το 2022) και 5,9% τις Κυριακές (έναντι 9,8%). Η πτώση **από το 2020** είναι θεαματική, με τις εφημερίδες να χάνουν σχεδόν δύο στους τρεις αναγνώστες τους. Οι παραδοσιακές εφημερίδες έχουν διατηρήσει ισχυρές πύλες και διαδικτυακές εκδόσεις, σε ανταγωνισμό με αρκετούς ειδησεογραφικούς οργανισμούς με καθαρά ψηφιακό περιεχόμενο, αλλά δεν υπάρχουν διαθέσιμα πλήρη, ελεγμένα δεδομένα. Στο ραδιόφωνο, το Τρίτο, της δημόσιας ραδιοτηλεόρασης βρίσκεται στην κορυφή με 15,4% (16,4% το 2022) ακολουθούμενο από το Κανάλι 6 με 12,8% (11,8%) και το ράδιο Πρώτο με 10,3% (9,7%). Στην τηλεόραση, προηγείται ο Alpha με 15,3% (15,8%) και ακολουθούν ο ANT1 με 11,6% (11,4%) και το Ωμέγα με 11,0% (10,9%). Στην κορυφή βρίσκονται επίσης τα νυχτερινά δελτία ειδήσεων του Alpha με 14,9% (15,2%) και ακολουθούν το Ωμέγα 14,6% (12,6%), ο ANT1 13,3% (13,5%) και το ΡΙΚ (δημόσια ραδιοτηλεόραση) με 12,0% (12,8%) στην 4η θέση έναντι 3η το 2022. Η αγορά παρόχων υπηρεσιών διαδικτύου (ISP) κυριαρχείται από μόνο τέσσερις οργανισμούς, που κατέχουν 100% της αγοράς. Τα στοιχεία του Γραφείου του Επιτρόπου Ρύθμισης Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών και Ταχυδρομείων για το πρώτο εξάμηνο του 2023 έδειξαν ότι η CYTA κατέχει το μεγαλύτερο μερίδιο αγοράς στην ευρυζωνική πρόσβαση με 58,0% (57,6%).^[5] Ακολουθούν η Cablenet, η οποία παραμένει σταθερή με 23,4%, η Primetel με 11,6 (12%) και τέταρτη η EPIC με 7,9% (6,9%). Γενικά, η **βιωσιμότητα των μέσων ενημέρωσης** παραμένει επισφαλής, αν και η τηλεόραση φάνηκε να έχει σταθερά έσοδα από το μέσα του 2022, ενώ το ραδιόφωνο παρουσίασε αύξηση εισοδημάτων άνω του 10%.
- **Ρυθμιστικό περιβάλλον:** Το ρυθμιστικό πλαίσιο των μέσων ενημέρωσης, τόσο για τα εμπορικά μέσα όσο και για τη δημόσια ραδιοτηλεόραση, ενημερώθηκε τον Δεκέμβριο του 2021 με τη μεταφορά της Οδηγίας ΕΕ AVMS 2018/1808 στο Κυπριακό Δίκαιο.^[6] Τον Ιούλιο του 2023, μέσω τροποποίησης του νόμου, η Βουλή των Αντιπροσώπων κατήργησε σχεδόν όλα τα εμπόδια και το ανώτατο όριο στην κατοχή μετοχών ή /και έλεγχο ενός οργανισμού ραδιοτηλεόρασης. Δεν υπάρχει ακόμη κανονιστικό πλαίσιο για τον τομέα των ψηφιακών μέσων, ενώ ο Νόμος περί Τύπου Ν. 145/1989 δεν έχει ενημερωθεί από το 1989 και μεγάλα τμήματα του παραμένουν ανενεργά.

3. Αποτελέσματα από τη συλλογή δεδομένων: Εκτίμηση κινδύνων για την πολυφωνία στα ΜΜΕ

Δύο σημαντικές εξελίξεις επηρέασαν την κατάσταση σε σχέση με την πολυφωνία στα μέσα ενημέρωσης στην Κύπρο, η οποία είχε δείξει ελάχιστη ή καθόλου βελτίωση για πολλά χρόνια. Η αλλαγή στην κυβέρνηση μετέβαλε τις σχέσεις μεταξύ εκτελεστικής εξουσίας^[7] και ΜΜΕ, ενώ η τροποποίηση του νόμου περί Ραδιοφωνικών και Τηλεοπτικών Οργανισμών έχει άρει σχεδόν όλα τα εμπόδια στην οριζόντια και κάθετη ιδιοκτησία και έλεγχο μέσων ενημέρωσης. Ο αντίκτυπος της αλλαγής εξουσίας και της τροποποίησης του νόμου στην πολυφωνία των μέσων ενημέρωσης έχει επηρεάσει το επίπεδο κινδύνου στους τομείς που αξιολογεί η παρούσα έκθεση. Και οι τέσσερις τομείς παρουσιάζουν οριακή επιδείνωση του κινδύνου. Η **Θεμελιώδης Προστασία**, η οποία με τα χρόνια έχει σταθερά καλή απόδοση για την Κύπρο, έχει επιδεινωθεί ελαφρώς στο 34%, περνώντας στα όρια μέσου κινδύνου. Στον τομέα **Πολυφωνία της Αγοράς** σημειώνεται αύξηση του επιπέδου κινδύνου από 73% σε 78%, η κατάσταση για την **Πολιτική Ανεξαρτησία στα ΜΜΕ** έχει επιδεινωθεί πολύ ελαφρά από 61% σε 63%, και η **Κοινωνική Συσσωμάτωση**, παρομοίως, πέρασε από ποσοστό κινδύνου 64% σε 68%, εντός περιοχής υψηλού κινδύνου. Συνολικά, ένας τομέας βρίσκεται στη ζώνη χαμηλού κινδύνου, ένας στο άνω μέρος μέσου και δύο στη ζώνη υψηλού κινδύνου.

Κύπρος : Περιοχές Κινδύνου για την Πολυφωνία των ΜΜΕ



JS chart by amCharts

CEU CENTRE FOR MEDIA PLURALISM AND MEDIA FREEDOM
MPM 2023

Εκτός από συγκεκριμένα ζητήματα που σχετίζονται με επιμέρους τομείς, βασικά προβλήματα διαπερνούν και επηρεάζουν σχεδόν όλους τους τομείς: Είναι, πρώτον, η απουσία νόμου για τα ψηφιακά μέσα που να ρυθμίζει το κυρίαρχο πλέον διαδικτυακό περιβάλλον. Δεύτερος παράγοντας είναι η ύπαρξη ενός απαρχαιωμένου νόμου για τον Τύπο, που είναι, σε μεγάλο βαθμό, ανενεργός, ενώ ένα νομοσχέδιο που εκπονήθηκε πρόσφατα από τις αρχές δεν πληροί τα καθιερωμένα πρότυπα. Ακόμη και το ρυθμιστικό πλαίσιο για το ραδιόφωνο και την τηλεόραση, το μοναδικό που μπορεί να θεωρηθεί πλήρες, χρειάζεται επικαιροποίηση και βελτίωση. Αντί αυτού, τροποποιήθηκε και καταργήθηκαν κρίσιμες για τον πολυφωνία διατάξεις, με αποτέλεσμα την αύξηση των υπαρχόντων σοβαρών κινδύνων για την πολυφωνία.^[8] Η αξιολόγηση κινδύνου στην παρούσα έκθεση, συχνά, επηρεάζεται αρνητικά από την έλλειψη πληροφοριών

και ελεγμένων δεδομένων αγοράς και κοινού και από την απουσία διαφάνειας (δεν δημοσιεύονται εκθέσεις) όσον αφορά σε πολιτικές της κυβέρνησης και άλλων παραγόντων.

Το επίπεδο κινδύνου στον τομέα της **Θεμελιώδους προστασίας της ελευθερίας της έκφρασης** έχει υποχωρήσει κατά μία μονάδα το 2023 σε σχέση με το προηγούμενο έτος, με το δείκτη να εισέρχεται στη ζώνη μέσου κινδύνου. Αυτό οφείλεται στην ελαφρά αύξηση σε τρεις από τους πέντε δείκτες σε αυτόν τον τομέα, ενώ βελτιώθηκε για το δείκτη **Προστασία του δικαιώματος πρόσβασης σε πληροφορίες** και παρέμεινε αμετάβλητος σε χαμηλό κίνδυνο για την **Ανεξαρτησία και την αποτελεσματικότητα της ρυθμιστικής αρχής για τα ΜΜΕ**. Η υιοθέτηση των νόμων για το **Δικαίωμα πρόσβασης σε πληροφορίες**^[9] και για **Προστασία των πληροφοριοδοτών**,^[10] με ορισμένες επακόλουθες δραστηριότητες για ευαισθητοποίηση, δεν συνοδεύτηκαν από συγκεκριμένες ενέργειες επιβολής. Η πρόσβαση στις πληροφορίες εξακολουθεί να αντιμετωπίζει εμπόδια, ενώ τα άτομα που εμπλέκονται σε κρίσιμες υποθέσεις παρέχοντας πληροφορίες, απειλούνται αντί να προστατεύονται. Στην περίπτωση του **Δημοσιογραφικού επαγγέλματος, των επιπέδων και της προστασίας**, η αύξηση στο βαθμό κινδύνου συνδέεται με την ανάγκη των αρχών να προωθήσουν νομικά μέτρα που να είναι αποτελεσματικά για την προστασία των δημοσιογράφων από την παρακολούθηση και άλλες απειλές. Η καθυστέρηση στην παρακολούθηση της ραγδαίας τεχνολογικής προόδου και στην ικανοποίηση των απαιτήσεων για υψηλότερες ταχύτητες έχει επηρεάσει αρνητικά το βαθμό κινδύνου στο δείκτη **Καθολική κάλυψη από παραδοσιακά μέσα και πρόσβαση στο Διαδίκτυο**.

Ο τομέας **Πολυφωνία στην Αγορά**, που έχει τις χειρότερες επιδόσεις στο ευρύτερο πλαίσιο του πολυφωνίας των μέσων ενημέρωσης, παρουσίασε ακόμη χειρότερη εικόνα, εντός της ζώνης υψηλού κινδύνου. Αυτό οφείλεται κυρίως στον αντίκτυπο της κατάργησης όλων των περιορισμών στον έλεγχο και την ιδιοκτησία των μέσων ενημέρωσης, με την τροποποίηση του νόμου περί Ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών οργανισμών Ν. 7(Ι)/1998, τον Ιούλιο του 2023.^[11] Η τροπολογία είχε αντίκτυπο στο δείκτη **Διαφάνεια στη ιδιοκτησία μέσων ενημέρωσης**, κατά τρόπο που ακυρώνει τον ρόλο της διαφάνειας ως εργαλείου περιορισμού της συγκέντρωσης. Κατ' αρχήν, οι αρχές χρησιμοποιούν τη διαφάνεια για να επιβάλουν όρια και να αποφύγουν τα ολιγοπώλια. Αυτό δεν μπορεί πλέον να λειτουργήσει, καθώς η κατάργηση των ορίων επιτρέπει τη συμμετοχή στο 100% και τον ανεμπόδιστο έλεγχο μέσων. Οι κίνδυνοι που αντιμετωπίζουν η **Πολυφωνία στις ψηφιακές αγορές** και η **Συντακτική ανεξαρτησία** από επιρροές εμπορικών συμφερόντων και ιδιοκτητών έχουν επίσης αυξηθεί σε πάνω από 80%, ενώ η **Πολυφωνία παρόχων μέσων ενημέρωσης** παραμένει επίσης σε υψηλό κίνδυνο. Εκτός από τις επιρροές ιδιοκτητών μέσων ενημέρωσης και επιχειρηματικών συμφερόντων στο συντακτικό περιεχόμενο, το φαινόμενο δημοσιογράφων να δραστηριοποιούνται στην ευρύτερη αγορά επικοινωνίας επηρεάζει αρνητικά την ακεραιότητα περιεχομένου. Ο δείκτης **Βιωσιμότητα των μέσων ενημέρωσης** έχει παρουσιάσει μικρή βελτίωση, η οποία συνδέεται με την καλή απόδοση και αύξηση στα έσοδα του ραδιοφώνου και σταθερά έσοδα για την τηλεόραση. Ενώ, αριθμητικά, οι αλλαγές φαίνονται μικρές, όταν αυτό συμβαίνει ενώ ο δείκτης βρίσκεται ήδη στη ζώνη υψηλού κινδύνου, ο αντίκτυπος έχει πολύ μεγαλύτερη βαρύτητα από ό,τι δείχνουν οι αριθμοί.

Ο τομέας **Πολιτική Ανεξαρτησία** παρουσιάζει για δεύτερη συνεχή χρονιά ελαφρά συνολική αύξηση του επιπέδου κινδύνου. Ο αντίκτυπος στον δείκτη **Πολιτική ανεξαρτησία των μέσων ενημέρωσης** από την άρση σχεδόν κάθε φραγμού στον έλεγχο και την ιδιοκτησία των μέσων ενημέρωσης είναι κρίσιμος όσον αφορά την πολιτική επιρροή στα μέσα ενημέρωσης. Η δυνατότητα για πολιτικούς και ακόμη και κατόχους εξουσίας να είναι ιδιοκτήτες μέσων ενημέρωσης αποτελεί απειλή για την πολυφωνία και τη δημοκρατία. Ο δείκτης **Κρατική ρύθμιση των πόρων και στήριξη στον τομέα των μέσων ενημέρωσης** έδειξε ελαφρά βελτίωση του κινδύνου, αν και οι αρμόδιες κρατικές αρχές δεν παρείχαν όλες τις πληροφορίες που

ζητήθηκαν σχετικά με τις δαπάνες στα μέσα ενημέρωσης. Τρεις δείκτες, **Συντακτική αυτονομία και Οπτικοακουστικά μέσα, Διαδικτυακές πλατφόρμες και εκλογές και Ανεξαρτησία της δημόσιας υπηρεσίας μέσω ενημέρωσης** παρέμειναν ακριβώς στο ίδιο επίπεδο κινδύνου με το 2022, με τον τελευταίο να βρίσκεται ακόμη στο πεδίο υψηλού κινδύνου.

Τα τελευταία χρόνια, ο κίνδυνος για την **Κοινωνική Συσσωμάτωση** στην Κύπρο κυμάνθηκε μεταξύ του ανώτατου ορίου μέσου κινδύνου και του κατώτερου ορίου υψηλού κινδύνου παρουσιάζοντας μικρή μεταβολή. Επιδεινώθηκε περαιτέρω φέτος, εισερχόμενος ξανά στη ζώνη υψηλού κινδύνου. Σε επιμέρους τομείς, ο κίνδυνος για τους δείκτες **Εκπροσώπηση μειονοτήτων στα μέσα ενημέρωσης, Ισότητα των φύλων στα μέσα ενημέρωσης και Προστασία από την παραπληροφόρηση και τη ρητορική μίσους** έχει αυξηθεί για όλους και έτσι βρίσκονται σε κατηγορία υψηλού κινδύνου. Ο παράγοντας φύλο επηρεάζεται αρνητικά, μεταξύ άλλων, από την απουσία πολιτικής φύλου από τη δημόσια ραδιοτηλεόραση και την παρουσία μόνο μίας γυναίκας στο θμελές διοικητικό συμβούλιο της ^[12]. Για τους δείκτες **Τοπικά / περιφερειακά και κοινοτικά μέσα ενημέρωσης και Παιδεία στα μέσα**, ο κίνδυνος παρέμεινε σταθερός, για τον πρώτο εντός της ζώνης χαμηλού κινδύνου και για τον δεύτερο σε μέσο επίπεδο, σχεδόν πανομοιότυπο με το 2022.

Εστίαση στο ψηφιακό περιβάλλον

Θεμελιώδης Προστασία (57%)

Δεν υπήρξε ενέργεια για θέσπιση κανονιστικού πλαισίου για την διαδικτυακή επικοινωνία, η οποία κερδίζει όλο και περισσότερο χώρο στο περιβάλλον των μέσων ενημέρωσης. Οι ισχύοντες κανόνες για την παραδοσιακή επικοινωνία και τα παραδοσιακά μέσα ισχύουν επί του παρόντος, αλλά είναι σε μεγάλο βαθμό ανεπαρκείς για να ρυθμίσουν κατάλληλα το ψηφιακό και το συνολικό περιβάλλον των μέσων ενημέρωσης.



Πολυφωνία αγοράς (92%)

Η απουσία οποιουδήποτε ρυθμιστικού πλαισίου για τα ψηφιακά μέσα σημαίνει ότι αυτά δεν έχουν νομική υποχρέωση να αποκαλύπτουν την ιδιοκτησία ή άλλες πληροφορίες (με εξαίρεση στη βάση του περί Εταιρειών νόμου). Η άρση των φραγμών ελέγχου μέσων ενημέρωσης στη νομοθεσία για το ραδιόφωνο και την τηλεόραση υποδηλώνει τον κίνδυνο κάθετης συγκέντρωσης ιδιοκτησίας, συμπεριλαμβανομένων καθαρά ψηφιακών μέσων. Αυτή η πιθανότητα προστίθεται στον ήδη υπάρχοντα κίνδυνο οριζόντιας συγκέντρωσης ιδιοκτησίας στον ψηφιακό τομέα, καθώς δεν έχουν θεσπιστεί όρια για το μερίδιο κεφαλαίου ή άλλοι περιορισμοί. Επιπλέον, η ακριβής εικόνα (στοιχεία αγοράς και κοινού) για το ψηφιακό περιβάλλον βρίσκεται σε γκρίζα ζώνη, με τον κίνδυνο για την πολυφωνία σε αυτό να είναι πολύ υψηλός.

Πολιτική Ανεξαρτησία (53%)

Δεδομένης της αδιαφάνειας στον τομέα, δεν υπάρχουν συγκεκριμένες πληροφορίες σχετικά με πολιτικούς δεσμούς ή επιρροή στα ψηφιακά μέσα. Σε κάθε περίπτωση, η απουσία περιορισμών ιδιοκτησίας για οποιονδήποτε, συμπεριλαμβανομένων των πολιτικών, μέσω της τροποποίησης του Νόμου για τους Ραδιοτηλεοπτικούς Οργανισμούς Ν. 7(Ι)/1998, σημαίνει ότι είναι δυνατός ο πολιτικός έλεγχος. Αυτό υποδηλώνει υψηλό κίνδυνο για το δείκτη **Πολιτική ανεξαρτησία των ΜΜΕ**, περιλαμβανομένων των ψηφιακών.

Κοινωνική Συσσωμάτωση (64%)

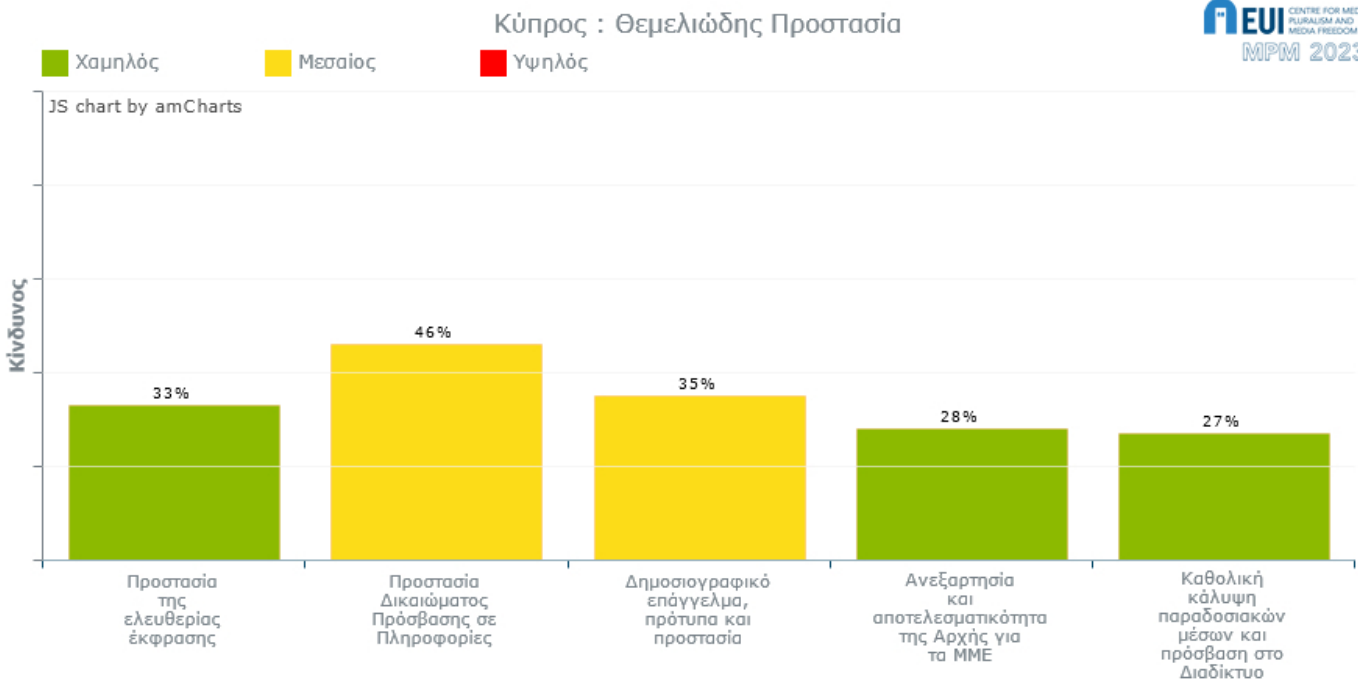
Δεν υπάρχει ρυθμιστικό πλαίσιο ή συγκεκριμένα σχέδια για την αντιμετώπιση της παραπληροφόρησης και της ρητορικής μίσους στο διαδίκτυο.

Ωστόσο, υπάρχουν μερικές ιδιωτικές πρωτοβουλίες, με περιορισμένους πόρους και δυνατότητες.

3.1. Θεμελιώδης προστασία (34% - Μεσαίος κίνδυνος)

Οι δείκτες για τη **Θεμελιώδη Προστασία** αντιπροσωπεύουν τη ραχοκοκαλιά των ρυθμίσεων του τομέα των μέσων ενημέρωσης σε κάθε σύγχρονη δημοκρατία. Αξιολογούν περιοχές με πιθανούς κινδύνους για την πολυφωνία. Αυτές οι περιοχές είναι η ύπαρξη ρυθμιστικών εγγυήσεων και η αποτελεσματικότητα εφαρμογής των για την ελευθερία της έκφρασης, το δικαίωμα πρόσβασης σε πληροφορίες, όπως επίσης το καθεστώς των δημοσιογράφων σε κάθε χώρα, συμπεριλαμβανομένης της προστασίας και της ικανότητάς τους να εργαστούν. Εξετάζονται η ανεξαρτησία και αποτελεσματικότητα των εθνικών ρυθμιστικών αρχών που έχουν την αρμοδιότητα να ρυθμίζουν τον τομέα των μέσων ενημέρωσης, και θέματα σχετικά με την κάλυψη των παραδοσιακών μέσων και η πρόσβαση στο Διαδίκτυο.

Το επίπεδο κινδύνου στον τομέα **Θεμελιώδης Προστασία της Ελευθερίας Έκφρασης** έχει επιδεινωθεί στο 34% το 2023 από 33% το 2022. Ο κίνδυνος σε τρεις από τους πέντε δείκτες σε αυτόν τον τομέα παρουσίασε ελαφρά αύξηση, ενώ ο δείκτης **Προστασία του δικαιώματος πρόσβασης σε πληροφορίες** έχει βελτιωθεί και επανήλθε σχεδόν στο ίδιο επίπεδο με το 2021 (46% το 2023 έναντι 69% το 2022). Ωστόσο, η υιοθέτηση των νόμων για το Δικαίωμα πρόσβασης σε πληροφορίες και την Προστασία των πληροφοριοδοτών, έχει μεν ενισχύσει την κατάσταση αναφορικά με νομοθετικές ρυθμίσεις, μα οι βελτιώσεις που αναμένονταν από την εφαρμογή τους δεν ήταν επαρκείς. Δικαιώματα που προστατεύονται με τη νέα νομοθεσία εξακολουθούν να απειλούνται σε κρίσιμες υποθέσεις που έχουν προκύψει. Μικρή πτώση παρατηρείται και ως προς το δείκτη **Δημοσιογραφικό επάγγελμα, πρότυπα και προστασία**, διότι χρειάζονται περισσότερα νομικά μέτρα για την προστασία των δημοσιογράφων. Η κατάσταση όσον αφορά στην **Καθολική κάλυψη των παραδοσιακών μέσων και πρόσβαση στο Διαδίκτυο** παρουσίασε αύξηση κινδύνου λόγω νέων, πιο απαιτητικών κριτηρίων που εισήχθησαν σχετικά με την ευρυζωνική κάλυψη και πρόσβαση. Όσον αφορά στην **Ανεξαρτησία και αποτελεσματικότητα της Αρχής για τα ΜΜΕ**, το επίπεδο κινδύνου παρέμεινε σταθερό σε χαμηλό κίνδυνο.



Ο δείκτης **Προστασία της ελευθερίας έκφρασης** παρουσίασε ελαφρά αύξηση κινδύνου, αλλά παραμένει στα όρια χαμηλού έως μέσου κινδύνου (με 33% έναντι 29% το 2022). Η Κύπρος είναι μέρος από τα πρώτα χρόνια της ανεξαρτησίας της (1960), χωρίς καμία επιφύλαξη, των διεθνών συμβάσεων για προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου και του Διεθνούς Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα. Το Σύνταγμα και οι νόμοι είναι σύμφωνοι με τις

καθολικές αρχές που ορίζονται στις προαναφερθείσες συνθήκες και τα δικαστήρια αποφασίζουν συμμορφούμενα με τα πρότυπα που αυτές θέτουν. Άνκαι η Δημοκρατία είναι από τις λίγες χώρες που αποποινικοποίησαν τη δυσφήμιση από το 2003, στον ποινικό κώδικα παραμένουν διατάξεις σχετικά με προσβολή ξένων αξιωματούχων και την προστασία της μνήμης νεκρών. Ακόμα, δεν έχει προωθηθεί νόμος κατά των στρατηγικών μηνύσεων με στόχο την αποτροπή συμμετοχής στο δημόσιο βίο (SLAPP). Το νομικό σύστημα είναι ισορροπημένο κατά τρόπο που επιτρέπει στα πρόσωπα να χρησιμοποιούν ένδικα μέσα για να διεκδικήσουν σεβασμό της αξιοπρέπειάς τους και άλλων ατομικών δικαιωμάτων, αλλά και να προστατεύεται το δικαίωμα στην ελεύθερη έκφραση. Αυτά, ωστόσο, επηρεάζονται σοβαρά από το σύστημα απονομής δικαιοσύνης, επειδή είναι το πιο αργό στην Ευρώπη.^[14] Η αλλαγή κυβέρνησης, τον Φεβρουάριο του 2023, δεν οδήγησε σε αποφασιστικές βελτιώσεις όσον αφορά στο σεβασμό στην πράξη του δικαιώματος στην ελευθερία της έκφρασης. Έχουν σημειωθεί περιστατικά απειλών από τον Γενικό Εισαγγελέα^[13] για θέσπιση νέων νόμων ή τη λήψη νομικών μέτρων κατά δημοσιογράφων και άλλων· ο πρώην Πρόεδρος της Δημοκρατίας απείλησε να κινηθεί νομικά εναντίον ενός δημοσιογράφου, άλλοτε πρώην βοηθού του.^[15] Επίσης, στελέχη της νέας κυβέρνησης αντιδρούν με αρνητικές δηλώσεις στην κριτική,^[16] αντίδραση η οποία είναι αντίθετη με την υποχρέωσή τους να δημιουργήσουν με ενεργό τρόπο ευνοϊκό περιβάλλον για ελεύθερη έκφραση. Περιστατικά λογοκρισίας από το Διοικητικό Συμβούλιο της δημόσιας ραδιοτηλεόρασης^[17] και από το Υπουργείο Παιδείας σημειώθηκαν το 2023, θίγοντας το δικαίωμα στην ελεύθερη έκφραση.

Το ρυθμιστικό πλαίσιο για τα μέσα ενημέρωσης είναι είτε ανύπαρκτο αναφορικά με τον καθαρά ψηφιακό τομέα, είτε απαρχαιωμένο και εν μέρει ανεφάρμοστο. Αυτό ισχύει για τον περί Τύπου Νόμο 145/1989 και το Νόμο περί Ραδιοφωνικού Ιδρύματος Κύπρου Κεφ. 300Α^[18]. Ο Νόμος για τους Ραδιοφωνικούς και τηλεοπτικούς Οργανισμούς Ν. 7(Ι)/1998 χρειάζεται επίσης επικαιροποίηση προκειμένου να ανταποκρίνεται στο σημερινό περιβάλλον και στα καθιερωμένα πρότυπα. Φαίνεται ότι βρίσκονται σε εξέλιξη διαδικασίες για την αναθεώρηση των νόμων για τη δημόσια ραδιοτηλεόραση /ΡΙΚ και τους εμπορικούς ραδιοτηλεοπτικούς οργανισμούς. Ωστόσο, η εργασία παραμένει μεταξύ δημοσίων αρχών, χωρίς διαδικασία δημόσιας διαβούλευσης, ενώ δεν υπάρχουν διαθέσιμες πληροφορίες εάν ζητήθηκε η συμβολή εμπειρογνομόνων. Ένα προσχέδιο για νέο νόμο για τον Τύπο, για το οποίο έλαβαν γνώση οι συντάκτες της παρούσας έκθεσης φαίνεται ότι απέχει πολύ από το να ανταποκρίνεται σε καθιερωμένες αρχές και να διασφαλίζει σεβασμό θεμελιωδών δικαιωμάτων.

Το επίπεδο κινδύνου για την **Προστασία του δικαιώματος πρόσβασης σε πληροφορίες** επανήλθε σε μέσο κίνδυνο στο 46%, μετά από θεαματική αύξηση στο 69% την προηγούμενη χρονιά εξαιτίας της άρνησης πρόσβασης σε πληροφορίες σχετικά με τις κρατικές δαπάνες προς μέσα ενημέρωσης και μη αποτελεσματικής προστασίας πληροφοριοδοτών. Ωστόσο, η παρούσα βαθμολογία και ο μέσος κίνδυνος δείχνουν ότι το θετικό βήμα με την προώθηση του Νόμου για το Δικαίωμα Πρόσβασης σε Πληροφορίες που κατέχουν δημόσιες αρχές Ν. 184(Ι)/2017,^[19] δεν επαρκεί για πλήρη σεβασμό του δικαιώματος πρόσβασης σε πληροφορίες. Η εξέταση δειγμάτων του «σχεδίου δημοσίευσης», που είναι υποχρέωση των οργανισμών δημοσίου δικαίου και της διοίκησης γενικά, έδειξε ότι αυτό περιορίζει σε κρίσιμο βαθμό το δικαίωμα πρόσβασης και αφήνει περιθώρια για αυθαιρεσίες. Μια προσεκτική ματιά στο νόμο δείχνει ότι οι διατάξεις του δίνουν μεγαλύτερη έμφαση στους περιορισμούς πρόσβασης αντί να αποτελούν εγγύηση για διασφάλιση του δικαιώματος στην πληροφορία. Στην αξιολόγηση του νόμου, ο οργανισμός AccessInfo^[20] διαπιστώνει ότι αυτός δεν είναι ικανοποιητικός όσον αφορά τα διεθνή πρότυπα.

Σε αίτημα των συντακτών της παρούσας έκθεσης, στα τέλη του 2023, για παροχή λεπτομερών στοιχείων για τις κρατικές δαπάνες προς μέσα ενημέρωσης, το Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών υποσχέθηκε στις αρχές Ιανουαρίου 2024 πληροφορίες «σχετικές με τις αρμοδιότητές του». Στις 24 Απριλίου 2024, το ΓΤΠ

απέστειλε απλώς κατάλογο «ενημερωτικών εκστρατειών», χωρίς στοιχεία για διαφημιστικές δαπάνες προς μέσα ενημέρωσης, επικαλούμενο απόφαση της Επιτροπής Πληροφοριών, ημερομηνίας Αύγουστος 2023.

Την ψήφιση στις αρχές του 2022 του Νόμου για την Προστασία Προσώπων που Αναφέρουν Παραβιάσεις του Ενωσιακού και του Εθνικού Δικαίου Ν. 6(Ι)/2022, που προστατεύει τους πληροφοριοδότες, ακολούθησε, το 2023, η δημοσίευση στον ιστότοπο του υπουργείου Δικαιοσύνης "Οδηγιών προς εργοδότες και εργαζόμενους" και του καταλόγου των αρμόδιων αρχών για κάθε κατηγορία θεμάτων.^[21] Οι συντάκτες της παρούσας έκθεσης δεν έχουν γνώση εάν υπήρξε δημόσια εκστρατεία ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης σχετικά με το θέμα. Αν και η ψήφιση του νόμου και η δημοσίευση των κατευθυντηρίων γραμμών είναι θετικά βήματα, η συμβολή τους στην αποτελεσματική προστασία εξακολουθεί να αμφισβητείται. Μια ξεχωριστή περίπτωση, αυτή ενός πρώην βοηθού του πρώην Προέδρου, ο οποίος δημοσίευσε ισχυρισμούς για διαφθορά και κατήγγειλε ότι συσκευές επικοινωνίας του είχαν παραβιαστεί, παραμένει ακόμα ανοιχτή. Η Αστυνομία δεν έχει ακόμη ερευνήσει την υπόθεση, ενώ μέλη της αστυνομίας, και πρόσφατα (Φεβρουάριος 2024) ο πρώην Πρόεδρος απείλησαν με νομικά μέτρα^[22] ζητώντας ταυτόχρονα αποζημιώσεις. Η Αρχή κατά της Διαφθοράς ερευνά υπόθεση διαφθοράς και έχει αρχίσει να συγκεντρώνει μαρτυρίες. Σε άλλη περίπτωση, διατυπώθηκαν ισχυρισμοί για διαφθορά Διευθύντριας στη Δημόσια Υπηρεσία, με τον Γενικό Ελεγκτή να δηλώνει δημόσια ότι υπάρχουν στοιχεία που δημιουργούν υποψίες για αδικήματα, ενώ η έρευνα δεν έχει ολοκληρωθεί.^[23] Την ίδια μέρα, ο υπουργός Εσωτερικών δήλωσε δημόσια «δεν υπάρχει υπόθεση», ενώ το άτομο που είχε προβάλει τους ισχυρισμούς μετατέθηκε αμέσως σε άλλη πόλη. Οι παραπάνω περιπτώσεις δείχνουν ότι χρειάζονται περισσότερα ώστε η ψήφιση νόμων να επιφέρει και αποτελεσματική εφαρμογή τους. Τον Φεβρουάριο του 2024, μετά από πληροφορίες σε καθημερινή εφημερίδα ότι κρατικός Επίτροπος κατελήφθη να οδηγεί με δείκτη αλκοόλ στο αίμα πάνω από το επιτρεπόμενο όριο, η αστυνομία κάλεσε έναν δημοσιογράφο και του ζήτησε την πηγή των πληροφοριών του.

Ο δείκτης **Δημοσιογραφικό επάγγελμα, πρότυπα και προστασία**, παρουσίασε μικρή αύξηση κινδύνου, περνώντας από το χαμηλό στο μέσο επίπεδο, από 32% σε 35%. Αυτό σημαίνει ότι δεν έχουν γίνει σημαντικές αλλαγές. Ωστόσο, όπως σημειώνεται στην έκθεση για το 2022, ελλείψει πρόσφατης έρευνας, τα προβλήματα μπορεί να είναι πιο σοβαρά και ο κίνδυνος ακόμη μεγαλύτερος. Ο αρνητικός αντίκτυπος στα μέσα ενημέρωσης και τη δημοσιογραφία λόγω της γενικής οικονομικής κατάστασης έχει μεγαλώσει περαιτέρω με τη σύγκρουση στη Γάζα και συναφή γεγονότα στην ευρύτερη περιοχή. Το ευρύτερο θέμα της ηλεκτρονικής παρακολούθησης και οι αποκαλύψεις ότι, κατά τη συζήτηση του Ευρωπαϊκού Νόμου για την Ελευθερία των Μέσων Ενημέρωσης, η Κύπρος υποστήριξε το άρθρο που επέτρεπε παρακολούθηση δημοσιογράφων,^[24] ήγειραν ανησυχίες και κατέστησαν επιτακτική την ανάγκη για δράσεις με στόχο μεγαλύτερη προστασία των ΜΜΕ.

Αν και ουδένα τυπικό ή άλλο εμπόδιο με οποιαδήποτε μορφή τίθεται στην πρόσβαση στο δημοσιογραφικό επάγγελμα και ισχυρή εργατική νομοθεσία εγγυάται το καθεστώς όλων των εργαζομένων, η αβεβαιότητα στην απασχόληση παραμένει υψηλή. Φαίνεται ότι έκανε τη θέση της Ένωσης Δημοσιογράφων και των ίδιων των δημοσιογράφων πιο επισφαλής. Σύμφωνα με μαρτυρίες που έλαβαν οι συγγραφείς, οι δημοσιογράφοι αντιμετωπίζουν το δίλημμα εάν πρέπει να αγωνιστούν για διασφάλιση της συντακτικής ανεξαρτησίας ή να προσπαθήσουν να διαφυλάξουν τα εργασιακά τους δικαιώματα ή ακόμη και να αποδεχτούν περικοπές στις απολαβές τους. Αν και δεν εγκαταλείπουν το πρώτο, οι προσπάθειες τους επικεντρώνονται σαφώς περισσότερο στο δεύτερο. Έτσι, οι απολύσεις συνεχίστηκαν το 2023, αλλά η αντίδραση εκ μέρους επηρεαζομένων και η νομική αγωγή ενώπιον των δικαστηρίων φαίνονται χωρίς νόημα: Οι διαδικασίες ενώπιον δικαστηρίων χρειάζονται χρόνια, επομένως, η αναζήτηση συμβιβασμών μπορεί να προκαλέσει λιγότερη ζημιά στο άτομο του οποίου θίγονται τα συμφέροντα. Σε άλλο επίπεδο, υπό τέτοιες συνθήκες, η παρέμβαση ιδιοκτητών μέσων ενημέρωσης σε συντακτικό περιεχόμενο και η αυτολογοκρισία

διευκολύνονται, όπως αναφέρουν οι ίδιοι οι δημοσιογράφοι.

Τα δικαστήρια αναγνωρίζουν σιωπηρά το απόρρητο των πηγών, ενώ παρεκκλίσεις στο νόμο μεταφοράς της οδηγίας GDPR στο κυπριακό Δίκαιο θα πρέπει να διασφαλίζουν τη δημοσιογραφική προστασία. Ωστόσο, λαμβάνοντας υπόψη τις αλλαγές σε νόμους που σχετίζονται με την προστασία των επικοινωνιών και δικαστική απόφαση όπου επισημαίνονται παραβιάσεις συνταγματικών δικαιωμάτων από διατάξεις του νόμου περί διατήρησης τηλεπικοινωνιακών δεδομένων, θεωρούμε ότι χρειάζεται ένα νέο νομικό πλαίσιο το οποίο να εγγυηθεί την προστασία δημοσιογράφων και σεβασμό στα άρθρα 8 και 10 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα. Από αυτή την άποψη, παρά την αποποινικοποίηση της δυσφήμισης, η απουσία οποιουδήποτε νόμου κατά του ΣΜΑΔΣ /SLAPP απειλεί τους δημοσιογράφους και την ελευθεροτυπία. Στο μεταξύ, έχει υπάρξει συμφωνία για την Ευρωπαϊκή Οδηγία Anti-SLAPP (Daphne's Law), την οποία η Κύπρος όπως και άλλα κράτη μέλη της Ε.Ε.^[25] θα υποχρεωθεί να μεταφέρει στην εθνική νομοθεσία. Δεν έχουν καταγραφεί σωματικές επιθέσεις εναντίον δημοσιογράφων το 2023.

Δεν έχει καταγραφεί μεταβολή στο δείκτη **Ανεξαρτησία και αποτελεσματικότητα της Αρχής για τα ΜΜΕ**, με το βαθμό κινδύνου να παραμένει στο 28%. Ο νόμος για τους Ραδιοφωνικούς και τηλεοπτικούς οργανισμούς Ν. 7(Ι)/1998 έχει δημιουργήσει αρχή ανεξάρτητη από πολιτικές επιρροές, με δικούς της προϋπολογισμούς και πόρους. Οι αποφάσεις της είναι άμεσα εκτελεστές, υπόκεινται σε έλεγχο μόνο από τα δικαστήρια. Με τη μεταφορά της Οδηγίας AVMS 2018/1808, νέες διατάξεις στοχεύουν στη ρητή επιβεβαίωση και ενίσχυση αυτής της ανεξαρτησίας. Μερικά μειονεκτήματα στο έργο της Αρχής είναι η απουσία στρατηγικού σχεδιασμού, η περιορισμένη διαφάνεια στο έργο της, εκτός από τη δημοσίευση αποφάσεων επιβολής κυρώσεων για παραβάσεις του νόμου, και το περιορισμένο ρυθμιστικό έργο της.

Τα κριτήρια επιλογής και διορισμού του προέδρου και των μελών της Αρχής εξακολουθούν να είναι πολύ γενικά, ενώ ο διορισμός ανήκει αποκλειστικά στις εξουσίες του Υπουργικού Συμβουλίου, χωρίς νομική ρήτρα που να απαιτεί κάποιου είδους διαβούλευση.

Πολύ σοβαρό μειονέκτημα είναι το γεγονός ότι, από το 2009, η Αρχή δεν δημοσιεύει ετήσια έκθεση δραστηριοτήτων. Διάταξη που εισήχθη με τη μεταφορά της Οδηγίας AVMS 2018/1808 στην κυπριακή νομοθεσία στα τέλη του 2021, απαιτεί τη σύνταξη ετήσιας έκθεσης η οποία να υποβάλλεται στον Πρόεδρο της Βουλής, χωρίς να τίθεται υποχρέωση της Αρχής να την δημοσιεύσει. Δεν έχει δημοσιοποιηθεί καμία πληροφορία εάν τηρήθηκε αυτή η υποχρέωση. Αυτό συντηρεί μια κατάσταση που περιορίζει τη λογοδοσία έναντι του κοινού και αρνείται τη διαφάνεια δημόσιου φορέα που είναι υπεύθυνος για έναν κρίσιμο τομέα για την κοινωνία και θεμελιώδη δικαιώματα, την ελευθερία έκφρασης και την ελευθεροτυπία.

Η **Καθολική κάλυψη των παραδοσιακών μέσων και η πρόσβαση στο Διαδίκτυο** είναι ο δείκτης με την καλύτερη επίδοση, μετά από αρκετά χρόνια κατά τα οποία η Κύπρος υστερούσε από τις περισσότερες άλλες χώρες της ΕΕ όσον αφορά στην πρόσβαση στο Διαδίκτυο. Ο βαθμός κινδύνου παραμένει χαμηλός, αν και έχει αυξηθεί από 8% σε 27%, λόγω νέων κριτηρίων αξιολόγησης σχετικά με ευρυζωνικές ταχύτητες στο Διαδίκτυο. Η δημόσια ραδιοτηλεόραση (PIK) και η ευρυζωνική κάλυψη είναι στο 100%, η πρόσβαση στην ευρυζωνική σύνδεση είναι στο 92,3% των νοικοκυριών και οι ταχύτητες Διαδικτύου είναι 43 mbps.

Εστίαση στο ψηφιακό περιβάλλον

Δεν υπάρχει ειδικός νόμος για τα διαδικτυακά μέσα ενημέρωσης και την επικοινωνία και τα σχετικά ζητήματα αντιμετωπίζονται βάσει των νόμων για την παραδοσιακή επικοινωνία. Ούτε η κυβέρνηση μήτε οι πλατφόρμες δημοσιεύουν αναφορές για διαδικτυακές παρεμβάσεις, φιλτράρισμα ή αφαίρεση περιεχομένου. Η περιορισμένη ή καθόλου διαφάνεια σχετικά με τα κυβερνητικά αιτήματα για δεδομένα και για διατήρηση δεδομένων σε διαδικτυακές πλατφόρμες δημιουργεί γκρίζες ζώνες όσον αφορά τον σεβασμό της ελεύθερης έκφρασης. Οι πληροφορίες που παρέχονται από τις πλατφόρμες δεν είναι επαρκώς διαφωτιστικές σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο αυτές χρησιμοποιούν τις εξουσίες τους.

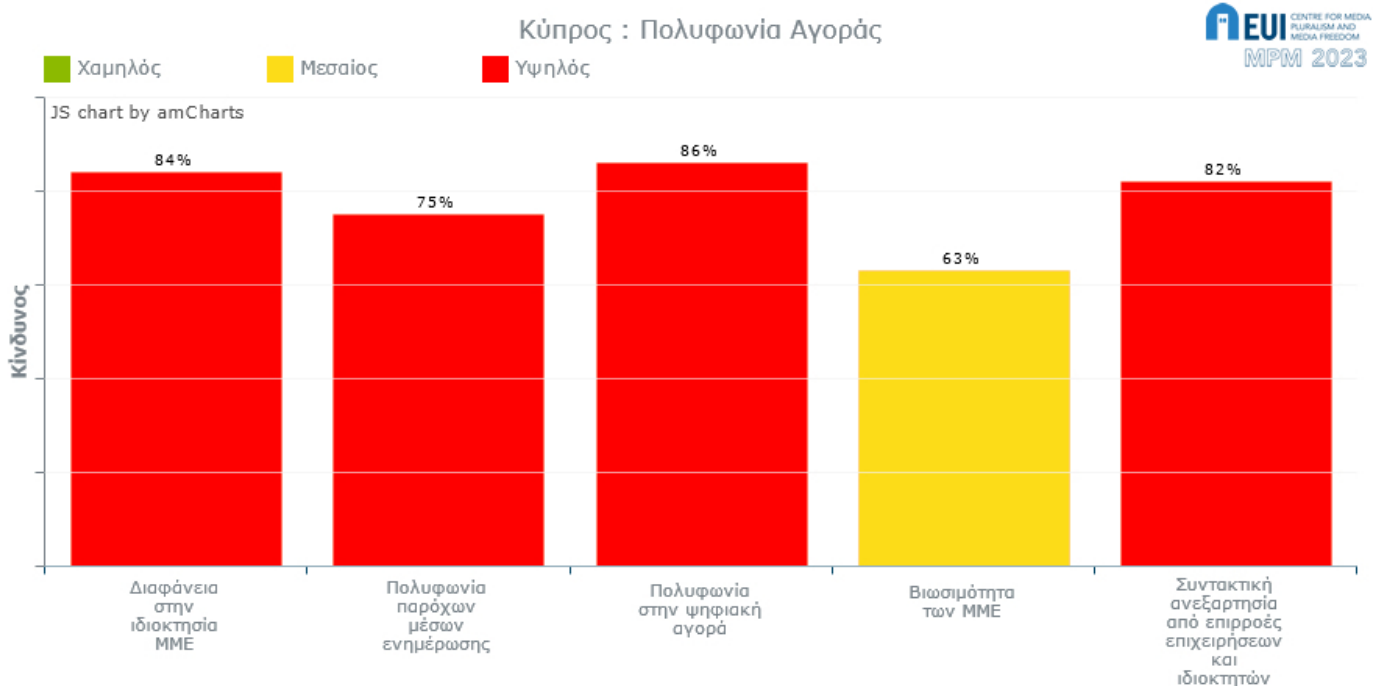
Η ψηφιακή ασφάλεια πολιτών και δημοσιογράφων παρέμεινε ζήτημα ανησυχίας το 2023. Η άποψη ότι η Κύπρος έχει λειτουργήσει ως κόμβος για την πώληση εξοπλισμού και λογισμικού παρακολούθησης δεν έχει λάβει καμία πειστική απάντηση από την κυβέρνηση. Οι ισχυρισμοί ενός πρώην δημοσιογράφου και πρώην βοηθού του προέδρου και ανεξάρτητα στοιχεία που επιβεβαιώνουν τους ισχυρισμούς του ότι ο φορητός υπολογιστής και το κινητό του τηλέφωνο είχαν παραβιαστεί, παρέμειναν χωρίς απαντήσεις / έρευνα από τις αρχές. Η μυστικότητα και η έλλειψη διαφάνειας εκ μέρους των αρχών συντηρούν τις υπάρχουσες υποψίες ότι οι αρχές ασκούν παρακολουθήσεις οι οποίες ξεφεύγουν από το πεδίο θεμιτών ανησυχιών.

Η δημόσια ραδιοτηλεόραση (ΡΙΚ) και η ευρυζωνική κάλυψη είναι στο 100%, η πρόσβαση στην ευρυζωνική σύνδεση είναι στο 92,3% των νοικοκυριών και οι ταχύτητες Διαδικτύου είναι 43 mbps. Η κατάσταση όσον αφορά την ουδετερότητα του Διαδικτύου βρίσκεται σε χαμηλό κίνδυνο. Ωστόσο, μόνο τέσσερις πάροχοι υπηρεσιών Διαδικτύου (ISP) είναι παρόντες στην αγορά, γεγονός που περιορίζει τις διαθέσιμες στους χρήστες επιλογές.

3.2. Πολυφωνία αγοράς (78% - Χαμηλός κίνδυνος)

Ο τομέας **Πολυφωνία της Αγοράς** εξετάζει την οικονομική διάσταση στην πολυφωνία των μέσων, αξιολογώντας τους κινδύνους που απορρέουν από ανεπαρκή διαφάνεια στην ιδιοκτησία των μέσων ενημέρωσης, συγκέντρωση της αγοράς όσον αφορά την παραγωγή και τη διανομή, τη βιωσιμότητα της παραγωγής περιεχομένου στο MME και την επιρροή εμπορικών συμφερόντων και ιδιοκτησίας πάνω στο συντακτικό περιεχόμενο. Οι φορείς που περιλαμβάνονται στην αξιολόγηση είναι πάροχοι περιεχομένου μέσων ενημέρωσης, με δείκτες όπως Διαφάνεια στην ιδιοκτησία μέσων ενημέρωσης, Πολυφωνία παρόχων μέσων ενημέρωσης, Βιωσιμότητα των μέσων ενημέρωσης, Συντακτική ανεξαρτησία από επιρροές από εμπορικά συμφέροντα, ιδιοκτήτες των MME και ψηφιακούς μεσάζοντες (με τον δείκτη Πολυφωνία στις ψηφιακές αγορές).

Ο τομέας **Πολυφωνία της Αγοράς** που έχει τις χειρότερες επιδόσεις στο ευρύτερο πλαίσιο της πολυφωνίας στα μέσα ενημέρωσης, με τέσσερις από τους πέντε δείκτες στη ζώνη υψηλού κινδύνου, παρουσιάζει επιδεινούμενη τάση, με τον κίνδυνο να αυξάνεται το 2023. Ο δείκτης πέρασε από 73% σε 78%, εικόνα που προέκυψε μετά την κατάργηση όλων των περιορισμών στον έλεγχο και την ιδιοκτησία των μέσων ενημέρωσης, με την τροποποίηση του νόμου για Ραδιοφωνικούς και Τηλεοπτικούς Οργανισμούς Ν. 7(Ι)/1998,^[26] τον Ιούλιο του 2023 . Ο βαθμός κινδύνου για τη **Διαφάνεια στην ιδιοκτησία των μέσων ενημέρωσης**, την **Πολυφωνία στις ψηφιακές αγορές** και τη **Συντακτική ανεξαρτησία από επιρροές εμπορικών συμφερόντων και ιδιοκτητών MME**, που ήταν ήδη στην υψηλή ζώνη, έχει αυξηθεί σε πάνω από 80%, ενώ ο δείκτης **Πολυφωνία παρόχων μέσων ενημέρωσης** παραμένει σε υψηλό κίνδυνο. Η **Βιωσιμότητα των μέσων ενημέρωσης** έχει δείξει ελαφρά βελτίωση, με τον κίνδυνο να βρίσκεται στο όριο του μέσου προς υψηλό κίνδυνο.



Μέρες μετά τη δημοσίευση της έκθεσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής «Κράτος του Δικαίου 2023», στην οποία διατυπώθηκε ανησυχία για την προβληματική κατάσταση όσον αφορά την ιδιοκτησία των μέσων ενημέρωσης, τη διαφάνεια και την πολυφωνία παρόχων μέσων ενημέρωσης, η Βουλή των Αντιπροσώπων τροποποίησε το νόμο για τους ραδιοτηλεοπτικούς οργανισμούς. Με την τροποποίηση κατήργησαν περιορισμούς αναφορικά με την κατοχή μετοχών, τη διεύθυνση MME, την ιδιοκτησία από μέλη της ίδιας οικογένειας και άλλους. Δεν είχε προηγηθεί οποιαδήποτε μελέτη, ουδεμία δημόσια διαβούλευση είχε γίνει,

ουδεμία άποψη εμπειρογνομόνων λήφθηκε. Σύμφωνα με τα πρακτικά της κοινοβουλευτικής επιτροπής, η Αρχή Ραδιοτηλεόρασης είχε δηλώσει ότι δεν είχε αντίρρηση στην τροπολογία. Μετά τις αλλαγές, η Αρχή δεν έχει προχωρήσει σε ανάλυση για να προβλέψει τον αντίκτυπο τους στην πολυφωνία των μέσων ενημέρωσης και τη συγκέντρωση ιδιοκτησίας, αλλά φαίνεται ότι απλώς θα περιμένουν να δουν ποιες θα είναι οι επιπτώσεις.

Η Διαφάνεια στην ιδιοκτησία μέσω ενημέρωσης παραμένει σε υψηλό κίνδυνο, με αύξηση από 81% σε 84%. Στους λόγους που δημιουργούσαν ήδη προβληματική κατάσταση, προστέθηκαν νέοι. Υπήρχε πλήρης απουσία ρύθμισης για τα ψηφιακά μέσα και υποχρεώσεων διαφάνειας ιδιοκτησίας για έντυπα μέσα. Αυτό οδηγούσε σε αναποτελεσματικότητα του νόμου για το ραδιόφωνο και την τηλεόραση ως προς τη διασφάλιση πλήρους πληροφόρησης για την ιδιοκτησία σε περιπτώσεις μετόχων με συμφέροντα σε διαφορετικά μέσα ενημέρωσης (κάθετη ιδιοκτησία). Μετά την τροποποίηση του νόμου, καταργούνται τα όρια - οροφή στην κατοχή μετοχών σε άλλα μέσα ενημέρωσης που απαιτούνταν, στοιχείο που καθιστά ακόμη πιο δύσκολη την επαλήθευση της ιδιοκτησίας από την Αρχή Ραδιοτηλεόρασης. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι η κατάργηση των ανώτατων ορίων στη συμμετοχή επιτρέπει σε άτομο να είναι μέτοχος σε περισσότερους αδειούχους, ενώ ένα άτομο μπορεί επίσης να είναι μέλος ή ακόμη και πρόεδρος στο διοικητικό συμβούλιο όσο το δυνατόν περισσότερων μέσων ενημέρωσης, υπό την προϋπόθεση ότι αυτό το άτομο δεν έχει μετοχές. Αυτό δεν προκαλεί ζήτημα μόνο για την πολυφωνία. Είναι επίσης πρόβλημα σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο μπορεί να διεξαχθεί ο έλεγχος από τη ρυθμιστική αρχή, εάν η συμμετοχή στην ιδιοκτησία ή σε μέρος αυτής γίνεται μέσω θυγατρικών ή συνδεδεμένων εταιρειών. Η επιβολή της ήδη υφιστάμενης ρήτρας για δήλωση των πραγματικών /τελικών κατόχων μετοχών καθίσταται αμφίβολη, εφόσον δεν υπάρχει σχετική πρόνοια δήλωσης της στους νόμους για τα έντυπα και ψηφιακά μέσα. Ακόμη και με τους κανόνες που ίσχυαν πριν από την τροποποίηση, η οριζόντια ιδιοκτησία σε οπτικοακουστικά μέσα ενημέρωσης αλλά και η κάθετη ιδιοκτησία δεν ήταν πλήρως διαφανείς. Ουδέν στοιχείο ιδιοκτησίας για έντυπα μέσα διατίθεται σε οποιαδήποτε αρχή για MME και ουδέν στοιχείο σχετικά με τα ψηφιακά μέσα. Επίσης, οι πληροφορίες σχετικά με την ιδιοκτησία που κοινοποιούνται στη Αρχή Ραδιοτηλεόρασης δεν είναι διαθέσιμες ή εύκολα προσβάσιμες στο κοινό. Έτσι, ενώ δεν μπορούσε να διασφαλιστεί η παρακολούθηση ή ο έλεγχος οριζόντιας ιδιοκτησίας τομέα ή/και κάθετης ιδιοκτησίας, καθίσταται ακόμα πιο δύσκολο για το κοινό να έχει πρόσβαση σε κρίσιμες πληροφορίες σχετικά με το ποιος κατέχει / ελέγχει τα μέσα.

Ο δείκτης **Πολυφωνία παρόχων μέσω ενημέρωσης** αναμένεται να δεχτεί τον ισχυρότερο αντίκτυπο από την τροποποίηση του νόμου, παρά τη φαινομενικά ελαφρά βελτίωση, στο 75% από 79% που ήταν το 2022. Αυτό οφείλεται σε μεθοδολογικές αλλαγές και διαφορές στον υπολογισμό των κινδύνων. Όταν το ερώτημα αφορά την αρχή που ελέγχει τις συγκεντρώσεις επιχειρήσεων, υπάρχει στην πραγματικότητα μια νέα κατάσταση όπου η τροποποίηση του νόμου κατέργησε όλους τους περιορισμούς κατοχής μετοχών για ένα άτομο, όλους τους περιορισμούς ιδιοκτησίας ή ελέγχου από μια οικογένεια, όλους τους περιορισμούς για την ιδιοκτησία πολλαπλών μέσων, σχεδόν όλους τους περιορισμούς για διαχείριση πολλαπλών μέσων. Οι μόνοι περιορισμοί ιδιοκτησίας που απομένουν ισχύουν για τη συμμετοχή σε περισσότερους από έναν αδειούχους τηλεόρασης ή ραδιοφώνου που ανήκουν σε όμιλο μέσων ενημέρωσης. Ως αποτέλεσμα, ένα άτομο μπορεί να ελέγχει μέσω πλειοψηφικής συμμετοχής ή διαχείρισης περισσότερους από έναν αδειούχο ραδιοφώνου ή τηλεόρασης, κάθε μέλος μιας οικογένειας, ας πούμε πέντε ατόμων, μπορεί να κατέχει ή να ελέγχει από ένα ή περισσότερα ραδιόφωνα ή τηλεόραση καθώς και άλλα μέσα. Επομένως, ο έλεγχος των συγκεντρώσεων φαίνεται αδύνατος υπό τη νέα νομική κατάσταση.

Στο υπάρχον τοπίο των μέσων ενημέρωσης, υπάρχουν μόνο τέσσερις καθημερινές εφημερίδες στην αγορά, το μερίδιο αγοράς των τεσσάρων πρώτων τηλεοπτικών καναλιών είναι πάνω από 90% και, σύμφωνα με μη επίσημα, μη ελεγμένα στοιχεία, το κοινό τους βρίσκεται λίγο κάτω από το 50%, πράγμα που σημαίνει ότι η

πολυφωνία απειλείται. Η κατάσταση όσον αφορά το ραδιόφωνο φαίνεται πιο πολυφωνική, αλλά δεν υπάρχουν πηγές που να μας πληροφορούν πόσα από τα ραδιοφωνικά κανάλια μεταδίδουν ειδήσεις και εκπομπές επικαιρότητας. Στο πλαίσιο ενός έργου για τα τοπικά μέσα ενημέρωσης, πληροφορηθήκαμε ότι από σχεδόν είκοσι ραδιοφωνικά κανάλια με άδεια τοπικής εμβέλειας, μόνο 3-5 προσφέρουν εκπομπές ειδήσεων και επικαιρότητας.

Υπό τις συνθήκες που δημιουργήθηκαν μετά την προαναφερθείσα τροποποίηση του νόμου, είναι αμφίβολο εάν η Αρχή Ραδιοτηλεόρασης και η Αρχή Ανταγωνισμού (μέσω του Νόμου για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων, Ν. 83(Ι)/2014)^[27] μπορούν να ελέγξουν συγκεντρώσεις. Τα κατώτατα όρια και άλλοι περιορισμοί στη νομοθεσία για τα μέσα ενημέρωσης είτε καταργούνται είτε είναι ανύπαρκτα για τα έντυπα και τα ψηφιακά μέσα, επομένως, δεδομένου ότι δεν υπάρχουν ειδικές ρήτρες κατά των συγκεντρώσεων των μέσων ενημέρωσης, παραμένει ασαφές ποιοι κανόνες και πώς αυτοί οι κανόνες πρέπει να εφαρμόζονται από τις αρχές προκειμένου να αποφευχθούν οι συγκεντρώσεις.

Ο υψηλός κίνδυνος για την **Πολυφωνία στις ψηφιακές αγορές** έχει αυξηθεί περισσότερο σε 86% από 81%. Πέραν του γεγονότος ότι ο τομέας των ψηφιακών μέσων παραμένει άγνωστο πεδίο, με απουσία οποιασδήποτε ρύθμισης, η διάσπαση του συνδέσμου επαγγελματιών διαδικτυακών μέσων καθιστά αδύνατη τη συλλογή ολοκληρωμένων δεδομένων πρόσβασης ή αναγνωσιμότητας. Ωστόσο, ανεπίσημες εκτιμήσεις σχετικά με το μερίδιο της αγοράς διαδικτυακής διαφήμισης αναφέρουν περίπου 70% μερίδιο για τις διαδικτυακές πλατφόρμες.

Η **Βιωσιμότητα των μέσων ενημέρωσης** εμφανίστηκε σε καλύτερη θέση το 2023, γεγονός που μείωσε τον κίνδυνο σε μέσο επίπεδο στο 63%, έναντι του υψηλού το 2022 (69%). Τα ΜΜΕ, που έχουν πληγεί από την ενεργειακή κρίση και τις επιπτώσεις στην οικονομία, έχουν θετικά αποτελέσματα σύμφωνα με επαληθευμένα στοιχεία, διαθέσιμα μόνο για το ραδιόφωνο και την τηλεόραση. Δεδομένα σχετικά με τα έσοδα από διαφημίσεις για ψηφιακά και έντυπα μέσα, στα οποία είχαν πρόσβαση οι συγγραφείς, δεν μπορούν να είναι αξιόπιστα επειδή βασίζονται στην ονομαστική αξία της διαφήμισης, υπολογιζόμενα σε διαφημιστικό χώρο και χρόνο και όχι την πραγματική δαπάνη. Με τα μέσα ενημέρωσης να συνάπτουν συμφωνίες και το καθένα να εφαρμόζει διαφορετικές εκπτώσεις, οι οποίες σε ορισμένες περιπτώσεις είναι σημαντικές, ακριβείς υπολογισμοί και συγκρίσεις είναι ανέφικτες.

Επαληθευμένα στοιχεία στην τηλεόραση δείχνουν ότι μετά από μείωση εισοδήματος από το δεύτερο εξάμηνο του 2021, εμφανίστηκε σταθεροποίηση το 2022 και στις αρχές του 2023. Η εικόνα για το ραδιόφωνο ήταν σταθερά θετική, με ετήσια αύξηση των διαφημιστικών εσόδων άνω του 10% από το 2021 έως το πρώτο εξάμηνο του 2023. Ο ρυθμός αύξησης τα τρία τελευταία εξάμηνα ήταν υψηλότερος από το επίπεδο του πληθωρισμού και των ρυθμών ανάπτυξης, καταδεικνύοντας σαφή θετική τάση. Τα μέσα ενημέρωσης δεν αναπτύσσουν νέες μορφές εισοδήματος, αλλά ορισμένα άρχισαν να παράγουν podcast ως μέσο αύξησης της ροής του κοινού.

Η κρατική στήριξη περιορίζεται σε σχέδιο de minimis στο οποίο έχουν πρόσβαση μόνο εφημερίδες παγκύπριας κυκλοφορίας, αλλά δεν φαίνεται αρκετά αποτελεσματική ώστε να εγγυάται βιωσιμότητα. Δεν υπάρχει στήριξη σε τοπικά μέσα, για εγγενή ψηφιακά ή για ραδιόφωνο. Ωστόσο, υπήρξαν σκέψεις για βοήθεια στην τηλεόραση, αλλά δεν υπάρχουν συγκεκριμένες πληροφορίες σχετικά με αποφάσεις.

Ο κίνδυνος για το δείκτη **Συντακτική ανεξαρτησία από επιρροές, εμπορικές και από ιδιοκτήτες ΜΜΕ** έχει εκτιναχθεί από τη μεσαία ζώνη (56%) σε υψηλό κίνδυνο στο 82%. Αυτό έχει επηρεαστεί από μεθοδολογικές αλλαγές, με τη συμπερίληψη νέων ερωτήσεων. Δεν προσφέρεται αποτελεσματική

προστασία από επιρροές ιδιοκτητών, ενώ ο μη διαχωρισμός συντακτικών και εμπορικών τμημάτων εντός των μέσων ενημέρωσης επηρεάζει το περιεχόμενο. Δημοσιογράφοι δραστηριοποιούνται συχνά στον ευρύτερο τομέα επικοινωνίας/μάρκετινγκ, στοιχείο που επηρεάζει το επίπεδο κινδύνου. Παρά την ισχυρή και αυστηρή εργατική νομοθεσία σχετικά με απολύσεις ή αλλαγές στους όρους απασχόλησης, η γενική αβεβαιότητα και οι πιέσεις στα ωφελήματα των δημοσιογράφων τους οδηγούν σε συμβιβασμούς. Δεν επιδιώκουν να διαφυλάξουν τα δικαιώματά τους, τα προνόμια και τη συντακτική τους ανεξαρτησία μέσω νομικών μέτρων, λόγω και του εξαιρετικά αργού συστήματος απονομής δικαιοσύνης, όπου η διαδικασία απαιτεί πολλά χρόνια για να ολοκληρωθεί.

Η επιρροή στο συντακτικό περιεχόμενο είναι διάχυτη και εμφανής ιδίως στα διαδικτυακά μέσα ενημέρωσης, στα παλαιά και εγγενή ψηφιακά μέσα. Αυτό φαίνεται και στα έντυπα μέσα και σε μικρότερο βαθμό στην τηλεόραση, παρά τη νομοθεσία. Το εταιρικό περιεχόμενο ειδήσεων συνεχίζει να λαμβάνει συχνά ακόμα και προτεραιότητα αναφοράς και προβολής, χωρίς διάκριση από το συντακτικό περιεχόμενο.

Εστίαση στο ψηφιακό περιβάλλον (86% - υψηλός κίνδυνος)

Ο υψηλός κίνδυνος στην πολυφωνία στις ψηφιακές αγορές έχει αυξηθεί σε 86% από 81%. Πέραν του γεγονότος ότι ο τομέας των ψηφιακών μέσων παραμένει άγνωστο πεδίο, με απουσία οποιασδήποτε ρύθμισης, λείπουν εντελώς δεδομένα της αγοράς, ενώ στοιχεία πρόσβασης είναι διαθέσιμα για μερικά μέσα. Αυτό δεν επιτρέπει να έχουμε ολοκληρωμένη εικόνα για τα ψηφιακά μέσα. Ωστόσο, ανεπίσημες εκτιμήσεις από επαγγελματίες της διαφήμισης δείχνουν ότι το μερίδιο των διαδικτυακών πλατφορμών είναι περίπου 70%.

Τα όρια στην κατοχή μετοχών και άλλοι περιορισμοί στη νομοθεσία για τα μέσα ενημέρωσης είτε καταργούνται είτε είναι ανύπαρκτα για τα έντυπα και τα ψηφιακά μέσα, επομένως, καθώς δεν υπάρχουν ειδικές ρήτρες κατά των συγκεντρώσεων των μέσων ενημέρωσης, τίθεται το ερώτημα ποιοι κανόνες και πώς θα εφαρμοστούν προκειμένου να αποφευχθούν κάθετες συγκεντρώσεις ιδιοκτησίας.

Δεδομένα σχετικά με τα έσοδα από διαφημίσεις για ψηφιακά και έντυπα μέσα, στα οποία είχαν πρόσβαση οι συγγραφείς, δεν μπορούν να είναι αξιόπιστα επειδή βασίζονται στην ονομαστική αξία της διαφήμισης, υπολογιζόμενα σε διαφημιστικό χώρο και χρόνο και όχι την πραγματική δαπάνη. Με τα μέσα ενημέρωσης να συνάπτουν συμφωνίες και το καθένα να εφαρμόζει διαφορετικές εκπτώσεις, οι οποίες σε ορισμένες περιπτώσεις είναι σημαντικές, ακριβείς υπολογισμοί και συγκρίσεις είναι ανέφικτες.

Δεν υπάρχει κρατική υποστήριξη για τοπικά μέσα, για εγγενή ψηφιακά ή για ραδιόφωνο.

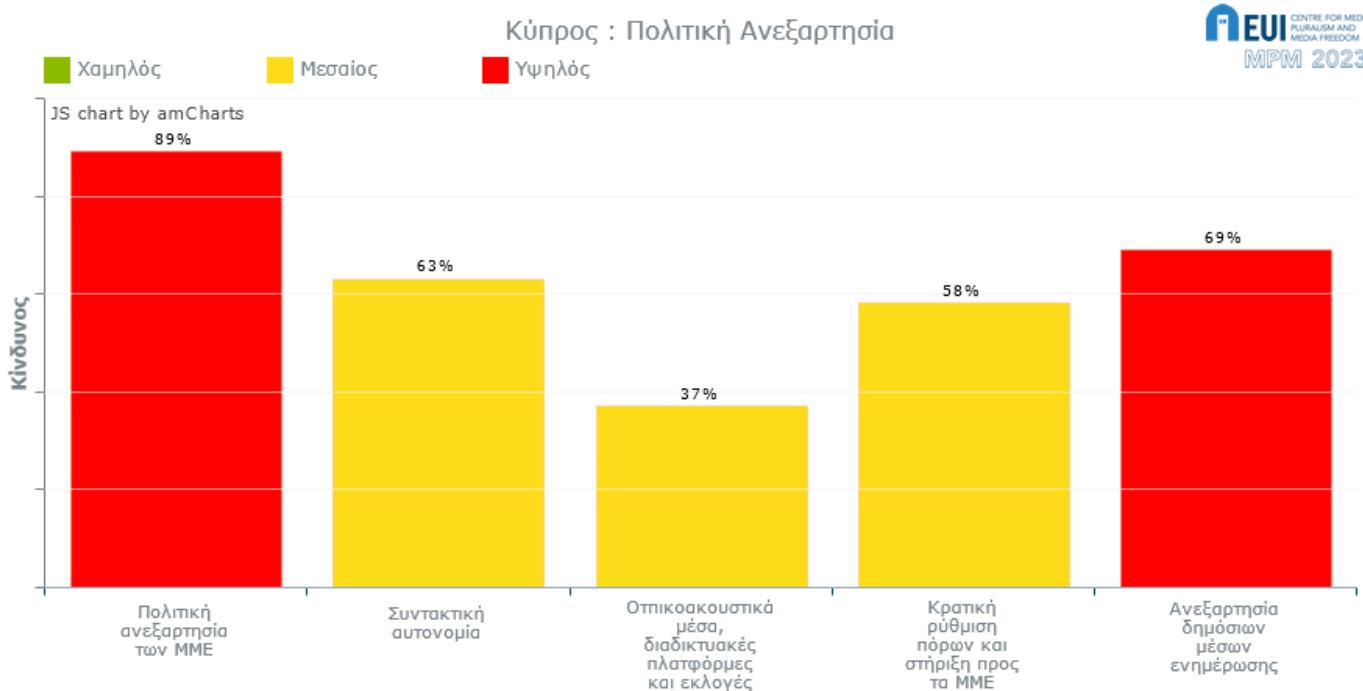
Η Κύπρος δεν έχει ακόμη μεταφέρει την οδηγία της ΕΕ για τον ελάχιστο φόρο.

Επιρροή τρίτων στο εκδοτικό περιεχόμενο είναι διάχυτη και εμφανής ιδίως στα διαδικτυακά μέσα ενημέρωσης, αλλά και στα παραδοσιακά και τα εγγενή ψηφιακά μέσα.

3.3. Πολιτική Ανεξαρτησία (63% - Μεσαίος κίνδυνος)

Οι δείκτες **Πολιτικής Ανεξαρτησίας** αξιολογούν την ύπαρξη και αποτελεσματικότητα ρυθμιστικών και αυτορυθμιστικών διασφαλίσεων για αποφυγή πολιτικής μεροληψίας και επιρροής στην παραγωγή, διανομή και πρόσβαση σε ειδήσεις. Πιο συγκεκριμένα, σε αυτή την περιοχή επιδιώκεται να γίνει αξιολόγηση της επιρροής του κράτους και, γενικότερα, της πολιτικής εξουσίας στη λειτουργία της αγοράς των μέσων ενημέρωσης και στην ανεξαρτησία των δημόσιων μέσων ενημέρωσης. Επιπλέον, ο τομέας ασχολείται με την ύπαρξη και την αποτελεσματικότητα της (αυτο)ρύθμισης για τη διασφάλιση της συντακτικής ανεξαρτησίας και διαθεσιμότητας πληθώρας πληροφοριών και απόψεων πολιτικής φύσεως, ιδίως κατά τη διάρκεια εκλογικών περιόδων.

Ο τομέας **Πολιτική Ανεξαρτησία** παρουσιάζει για δεύτερη συνεχή χρονιά ελαφρά συνολική αύξηση του επιπέδου κινδύνου από 61% σε 63%. Ο κύριος λόγος είναι ο αντίκτυπος που έχει και στον δείκτη **Πολιτική ανεξαρτησία των ΜΜΕ** η τροποποίηση του Νόμου για τους ραδιοηλεκτρονικούς οργανισμούς Ν. 7(Ι)/1998, με την οποία ήρθη σχεδόν κάθε εμπόδιο στον έλεγχο και την ιδιοκτησία των ΜΜΕ από πολιτικούς. Με την αύξηση του κινδύνου, η τιμή του παραμένει σε μέσο εύρος, μα αγγίζει στο όριο προς υψηλό κίνδυνο. Η βελτίωση του δείκτη **Κρατική ρύθμιση πόρων και υποστήριξης προς μέσα ενημέρωσης** μείωσε ελαφρώς τον κίνδυνο, αν και οι αρμόδιες κρατικές αρχές δεν έχουν δώσει πρόσβαση στους συγγραφείς της έκθεσης αυτής σε λεπτομερή στοιχεία σχετικά με τις κρατικές δαπάνες προς μέσα ενημέρωσης. Τρεις δείκτες, **Συντακτική αυτονομία**, τα **Οπτικοακουστικά μέσα, διαδικτυακές πλατφόρμες και εκλογές** και **Ανεξαρτησία των δημόσιων μέσων ενημέρωσης** παρέμειναν ακριβώς στο ίδιο επίπεδο κινδύνου με το 2022, με τον τελευταίο να βρίσκεται στη ζώνη υψηλού κινδύνου.



Η βαθμολογία του δείκτη **Πολιτική ανεξαρτησία των μέσων ενημέρωσης** παρουσίασε μεγάλη επιδείνωση, με άλμα στο επίπεδο κινδύνου από 69% σε 89%, πάντα εντός του εύρους υψηλού κινδύνου. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι στα ήδη υπάρχοντα προβλήματα που επηρεάζουν το επίπεδο κινδύνου, προστέθηκε νέο, με κρίσιμο αντίκτυπο σε αυτό. Η άρση από τον νόμο για τους ραδιοηλεκτρονικούς οργανισμούς του 1998 σχεδόν κάθε φραγμού στον έλεγχο ή την ιδιοκτησία των μέσων ενημέρωσης από οποιονδήποτε, συμπεριλαμβανομένων πολιτικών και κρατικών αξιωματούχων, άνοιξε την πόρτα για πιθανή πλήρη κατάληψη των μέσων ενημέρωσης από πολιτικούς. Υπενθυμίζεται ότι δεν υπάρχει ρήτρα στον περί Τύπου Νόμο 145/1989 σχετικά με ιδιοκτησία έντυπων μέσων ή άλλες μορφές ελέγχου, ενώ τα ψηφιακά

μέσα στερούνται ρυθμιστικού πλαισίου, ενώ ήδη υπήρχαν κενά στον νόμο περί ραδιοτηλεόρασης. Σε διαφορετικό επίπεδο, τα κενά και οι παραλείψεις του νόμου για ασυμβίβαστο μεταξύ κατοχής δημόσιου αξιώματος και δραστηριοποίησης σε ορισμένες επιχειρήσεις είναι πλέον μεγαλύτερα, δεδομένων των αλλαγών στη νομοθεσία για τη ραδιοτηλεόραση. Με την τελευταία τροποποίηση, τα όρια ιδιοκτησίας και άλλοι περιορισμοί που ίσχυαν προηγουμένως για όλα τα πρόσωπα, συμπεριλαμβανομένων των πολιτικών, τώρα, επιτρέπουν σε οποιονδήποτε να κατέχει και να ελέγχει μέσα ενημέρωσης χωρίς να αποκλείει, με οποιοδήποτε τρόπο, πολιτικούς από ιδιοκτησία / κατοχή μετοχών ή/και έλεγχο ραδιοφώνου και τηλεόρασης ή ακόμα από κάθετη ιδιοκτησία. Ουδεμία αναφορά γίνεται ακόμα και σε πολιτικούς που είναι εν ενεργεία. Πιο συγκεκριμένα, το άρθρο 3.1(ε) του Νόμου περί ασυμβίβαστου προσώπων που καταλαμβάνουν δημόσια αξιώματα (Νόμος αρ. 7(Ι)/ 2008,^[29] που εφαρμόζεται μόνο σε κρατικούς αξιωματούχους, επιτρέπει ιδιοκτησία ή κατοχή μετοχών, θέμα το οποίο ρυθμιζόταν προηγουμένως από τη νομοθεσία για τα μέσα ενημέρωσης. Η ρύθμιση έχει αρθεί από το νόμο για τα μέσα ενημέρωσης ενώ πρόσθετα υπάρχουν αμφιβολίες σχετικά με τους μηχανισμούς ελέγχου και επιβολής, με δεδομένη επίσης το ότι οι ρήτρες στο νόμο δεν είναι αρκετά σαφείς ώστε να εγγυώνται αποτελεσματικό έλεγχο.

Όσον αφορά τα ειδησεογραφικά πρακτορεία, το Κυπριακό Πρακτορείο Ειδήσεων είναι το μοναδικό στη Δημοκρατία. Είναι νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, του οποίου το διοικητικό συμβούλιο διορίζεται από το Υπουργικό Συμβούλιο. Αυτοί οι διορισμοί φαίνονται ολόενα και πιο πολιτικοποιημένοι, ενώ το μονοπώλιο του πρακτορείου στην αγορά και το γεγονός ότι τροφοδοτεί όλα τα μέσα ενημέρωσης, ιδιαίτερα τα διαδικτυακά, με σταθερή ροή πληροφοριών και ρεπορτάζ, αποτελεί σημαντική απειλή για την πολυφωνία των ΜΜΕ.

Σε γενικές γραμμές, η πραγματική έκταση του πολιτικού ελέγχου στα μέσα ενημέρωσης καθίσταται ασαφής λόγω ελλείψεων στη διαφάνεια. Ωστόσο, υπάρχουν σοβαρές ανησυχίες σχετικά με την πιθανότητα πολιτικού ελέγχου μέσω κατοχής μετοχών, κάτι που έχει επιδεινωθεί περαιτέρω από την προαναφερθείσα άρση των φραγμών στον έλεγχο ιδιοκτησίας. Για παράδειγμα, δεν είναι σαφές εάν ο Υπουργός Εσωτερικών (ο οποίος είναι αρμόδιος σε σχέση με ολόκληρο τον τομέα των μέσων ενημέρωσης, συμπεριλαμβανομένης της δημόσιας ραδιοτηλεόρασης), εξακολουθεί να είναι συνιδιοκτήτης της εταιρείας ΙΜΗ, η οποία κατέχει επίσης μέσα ενημέρωσης. Δεν υπάρχουν δημόσια διαθέσιμα ενημερωμένα δεδομένα.

Ο κίνδυνος για το δείκτη **Συντακτική αυτονομία** παραμένει αμετάβλητος, στο ανώτερο όριο του μέσου επιπέδου (63%). Αν και η συντακτική ανεξαρτησία διασφαλίζεται τόσο από ρυθμιστικές όσο και από αυτορρυθμιστικές διατάξεις, η συντακτική αυτονομία στο σύνολό της δεν προστατεύεται από συγκεκριμένες διατάξεις, μηχανισμούς και διαδικασίες που θα μπορούσαν να προστατεύσουν αποτελεσματικά τους δημοσιογράφους από πολιτικές παρεμβάσεις. Ο διορισμός ή η απόλυση αρχισυντακτών δεν διέπεται από ρυθμιστικό πλαίσιο και αυτοί που καταλαμβάνουν αυτή τη θέση αναμένεται στην ουσία να ακολουθήσουν την πολιτική ατζέντα του ιδιοκτήτη των μέσων ενημέρωσης, μερικές φορές χωρίς καμία ορατή παρέμβαση. Οι ατζέντες των ιδιοκτητών μέσων ενημέρωσης είναι τις περισσότερες φορές μείγμα εταιρικών και πολιτικών στόχων. Μετά την αλλαγή κυβέρνησης, τον Φεβρουάριο του 2023, δεν έχουμε ξεκάθαρη εικόνα για τις σχέσεις μεταξύ μέσων ενημέρωσης και εκτελεστικής εξουσίας, η οποία προηγουμένως χαρακτηριζόταν από προσπάθειες της πρώην κυβέρνησης να χειραγωγήσει τα μέσα ενημέρωσης με ποικίλα μέσα. Ωστόσο, παρατηρείται πως τα μέσα ενημέρωσης ασκούν διαρκώς κριτική στην παρούσα κυβέρνηση από την πρώτη στιγμή που ανέλαβε καθήκοντα (Μάρτιος 2023), πρακτική που συνεχίζεται. Όσον αφορά στους δημοσιογράφους, τις περισσότερες φορές ασκούν διαφορετικού βαθμού αυτολογοκρισία, ενώ η ύπαρξη του Κυπριακού, που ονομάζεται «εθνικό πρόβλημα», δεν έχει σταματήσει να δημιουργεί ευρέως στους ιδιοκτήτες των ΜΜΕ και στους δημοσιογράφους διαδεδομένη αίσθηση "καθήκοντος" να υπερασπιστούν την κυβέρνηση και προωθήσουν το αφήγημα της, μερικές φορές, και σε άλλα θέματα.

Το επίπεδο κινδύνου για τον δείκτη **Οπτικοακουστικά μέσα, διαδικτυακές πλατφόρμες και εκλογές** παρέμεινε σχετικά σταθερός στο 37%, στη ζώνη μέσου κινδύνου. Η δημόσια ραδιοτηλεόραση (ΡΙΚ) δεσμεύεται να διασφαλίζει πρόσβαση και αμεροληψία σε όλους, αλλά το αντίστοιχο ρυθμιστικό πλαίσιο είναι απαρχαιωμένο. Αν και δεν έγινε καμία προσπάθεια εκσυγχρονισμού του μέχρι πρόσφατα, είναι σε εξέλιξη διαδικασία από τις αρμόδιες αρχές για την τροποποίηση του νόμου του ΡΙΚ. Αυτό μπορεί να σημαίνει επίσης συμπερίληψη επικαιροποιημένων διατάξεων για δίκαιη μεταχείριση κοινωνικών και πολιτικών παραγόντων. Συγκριτικά, η νομοθεσία για το ιδιωτικό ραδιόφωνο και την τηλεόραση είναι πιο ενημερωμένη, με αυτούς τους όρους, αλλά ακόμη δεν δημοσιεύονται ούτε ο προγραμματισμός κάλυψης μήτε εκθέσεις για την κάλυψη των εκλογών. Χρειάζονται περισσότερα ώστε αυτό το πλαίσιο να ανταποκριθεί στα σημερινά πρότυπα.

Η Κύπρος είχε προεδρικές εκλογές το 2023. Παρά τις δικαιολογημένες καταγγελίες πολλών (από τους 14) υποψηφίους ότι δεν τους προσφέρθηκε πρόσβαση και κάλυψη ίση με αυτήν των υποψηφίων που οι δημοσκοπήσεις έδειξαν ότι προηγούνταν σε προθέσεις ψήφου, αυτές δύσκολα μπορούν να αποδείξουν διακριτική μεταχείριση ή αποκλεισμούς. Ταυτόχρονα, πρέπει να ληφθεί υπόψη η κυρίαρχη θέση της κάλυψης του Προέδρου της Δημοκρατίας (καθώς και των υπουργών της κυβέρνησης), που συνδυαζόταν με διαφημιστική προσπάθεια, στην προεκλογική περίοδο. Αυτό το θέμα, που παρατηρείται σε εκλογές από το 2021, δεν λαμβάνεται υπόψη από την Αρχή Ραδιοτηλεόρασης^[30] παρά τις διατάξεις της νομοθεσίας, με αποτέλεσμα να διαταράσσεται η δίκαιη και ισότιμη μεταχείριση στην προεκλογική εκστρατεία. Όσον αφορά την πολιτική διαφήμιση, οι ρυθμίσεις που ισχύουν προβλέπουν ίσες ευκαιρίες, στη ραδιοτηλεόραση. Η πολιτική διαφήμιση πρέπει επίσης να προσδιορίζεται σαφώς ως τέτοια. Ωστόσο, η πολιτική επικοινωνία και η διαφήμιση σε διαδικτυακές πλατφόρμες δεν ρυθμίζονται και δεν αντιμετωπίζονται με κανέναν τρόπο στη νομοθεσία. Ο κανονισμός για τη χρηματοδότηση εκστρατειών έχει επίσης κενά, δημιουργώντας σοβαρά προβλήματα στον έλεγχο των λογαριασμών, σύμφωνα με τον Γενικό Ελεγκτή.

Μικρή βελτίωση σημειώνεται όσον αφορά στην **Κρατική ρύθμιση πόρων και στήριξης των μέσων ενημέρωσης** (58%), δείκτης κρίσιμης αξίας για την ανεξαρτησία και την πολυφωνία των μέσων ενημέρωσης. Η αρνητική αξιολόγηση στην προηγούμενη έκθεση, που προκλήθηκε από την άρνηση των αρχών να παράσχουν στοιχεία και πληροφορίες σχετικά με την κατανομή των κρατικών πόρων προς τα μέσα ενημέρωσης, βελτιώθηκε το 2023. Τα κριτήρια που ισχύουν για την κρατική διαφήμιση δόθηκαν στους συντάκτες της παρούσας έκθεσης. Ωστόσο, αντί για τα δεδομένα και πληροφορίες που είχαν ζητηθεί σχετικά με τη διάθεση διαφημιστικών κονδυλίων στα μέσα ενημέρωσης, το ΓΤΠ έστειλε στα τέλη Απριλίου 2024 απλώς κατάλογο με ενημερωτικές εκστρατείες που πραγματοποίησε, πληροφορίες που είναι άσχετες με τις ανάγκες της αξιολόγησής μας. Οι πληροφορίες που δημοσιεύονται από το Υπουργείο Οικονομικών στον ιστότοπό του, τον Ιούλιο του επόμενου έτους, είναι ανεπαρκείς και αδιαφανείς, επειδή είναι ανά εταιρεία (η οποία μπορεί να κατέχει διάφορα ΜΜΕ, πληροφορίες που δεν είναι πάντα διαθέσιμες στο κοινό) και δεν περιλαμβάνουν δαπάνες κάτω των 5000 ευρώ. Λεπτομερείς πληροφορίες παρέχονταν ετησίως από το 2017 έως το 2022 για τον Παρατηρητή Πολυφωνίας στα ΜΜΕ, αλλά, από τα τέλη του 2022, το σχετικό αίτημα μας απορρίπτεται. Ένα σύστημα de minimis βοήθειας είναι διαθέσιμο μόνο για καθημερινές εφημερίδες και μερικές εβδομαδιαίες, όχι, όμως, για άλλα μέσα ενημέρωσης.

Όσον αφορά στο φάσμα συχνοτήτων, αυτό παραμένει κρατικός πόρος που κατανέμεται δίκαια στα μέσα ενημέρωσης, σύμφωνα με το Νόμο για τους ραδιοτηλεοπτικούς οργανισμούς, L. 7(I)/1998.

Η αξιολόγηση για την **Ανεξαρτησία των δημοσίων μέσων ενημέρωσης** παρέμεινε αμετάβλητη σε υψηλό κίνδυνο, στο 69%. Αν και η έγκριση του προϋπολογισμού του ΡΙΚ για το 2023 πέρασε χωρίς ισχυρές

παρεμβάσεις πολιτικών κομμάτων, οι συνήθεις καταγγελίες κομμάτων και βουλευτών για (κατ' αυτούς) άδικη πρόσβαση στα ραδιοκύματα επαναλήφθηκαν στις αρχές του 2024 κατά τη συζήτηση στην αρμόδια κοινοβουλευτική επιτροπή. Τα γενικά κριτήρια που ρυθμίζουν τον διορισμό του Γενικού Διευθυντή του ΡΙΚ και του διοικητικού του συμβουλίου, συχνά τυγχάνουν εκμετάλλευσης από την κυβέρνηση και τα πολιτικά κόμματα, τα οποία μοιράζονται τα λάφυρα. Ανεξάρτητη εμπειρογνωμοσύνη δεν υπάρχει σχεδόν καθόλου στο διοικητικό συμβούλιο. Η διαδικασία διορισμού άλλαξε το 2024, με αφετηρία την υπόδειξη υποψηφίων για διορισμό από νέο, συμβουλευτικό όργανο, το Γνωμοδοτικό Συμβούλιο, το οποίο κάνει τις συστάσεις του προς το Υπουργικό Συμβούλιο για όλους τους ημικρατικούς οργανισμούς, συμπεριλαμβανομένου του ΡΙΚ. Η κυβέρνηση και τα πολιτικά κόμματα έχουν καθοριστικό ρόλο στον προϋπολογισμό του ΡΙΚ, με την κυβέρνηση να αποφασίζει το ύψος της κρατικής επιχορήγησης, ενώ τα κόμματα, σε μερικές περιπτώσεις παρακρατούν κονδύλια του προϋπολογισμού για έγκριση σε μεταγενέστερο στάδιο, γεγονός που επηρεάζει την απρόσκοπτη λειτουργία του. Εκτός από αυτά τα θέματα, ένα πιο κρίσιμο ζήτημα εγείρεται από το 2014 σε σχέση με τις εξουσίες ενός νεοεκλεγμένου Προέδρου. Ο νόμος για τις οντότητες δημοσίου δικαίου (ημικρατικούς οργανισμούς) επιτρέπει σε νεοεκλεγείσα κυβέρνηση να παύει τα μέλη των διοικητικών οργάνων αυτών των οντοτήτων εντός 12 μηνών από την ανάληψη των καθηκόντων της. Το ΡΙΚ περιλαμβάνεται στον κατάλογο των οργανισμών που επηρεάζονται από αυτή τη ρήτρα. Επιπλέον, ο πρόεδρος του συμβουλευτικού οργάνου υποστήριξε την άποψη ότι τα πρόσωπα που προτείνονται για διορισμό θα πρέπει να είναι μεταξύ εκείνων που θα μπορούσαν να υποστηρίξουν την εκλογική πλατφόρμα του εκλεγμένου Προέδρου. Αυτό δεν είναι σύμφωνο με τον αναμενόμενο ρόλο ενός δημόσιου οργανισμού ραδιοτηλεόρασης.

Επιπλέον, πρέπει να αναφερθεί ότι το διοικητικό συμβούλιο είχε, επίσης, το 2023, ανοιχτά παρέμβαση σε θέματα επιλογής προγραμμάτων, ενέργειες που εκτέθηκαν στα μέσα ενημέρωσης και έπληξαν την ακεραιότητα του ΡΙΚ.^[28] Φαίνεται ότι ο νόμος βρίσκεται σε διαδικασία τροποποίησης, με τη συμμετοχή δημόσιων αρχών. Ωστόσο, δεν πραγματοποιήθηκε δημόσια διαβούλευση και δεν υπάρχουν διαθέσιμες πληροφορίες σχετικά με το εάν ζητήθηκε μελέτη εμπειρογνομόνων και, εάν ναι, ποιοι ήταν οι βασικοί άξονες που προτάθηκαν.

Εστίαση στο ψηφιακό περιβάλλον

Ο τομέας **Πολιτική Ανεξαρτησία** σημειώνει 53%, στο ψηφιακό περιβάλλον.

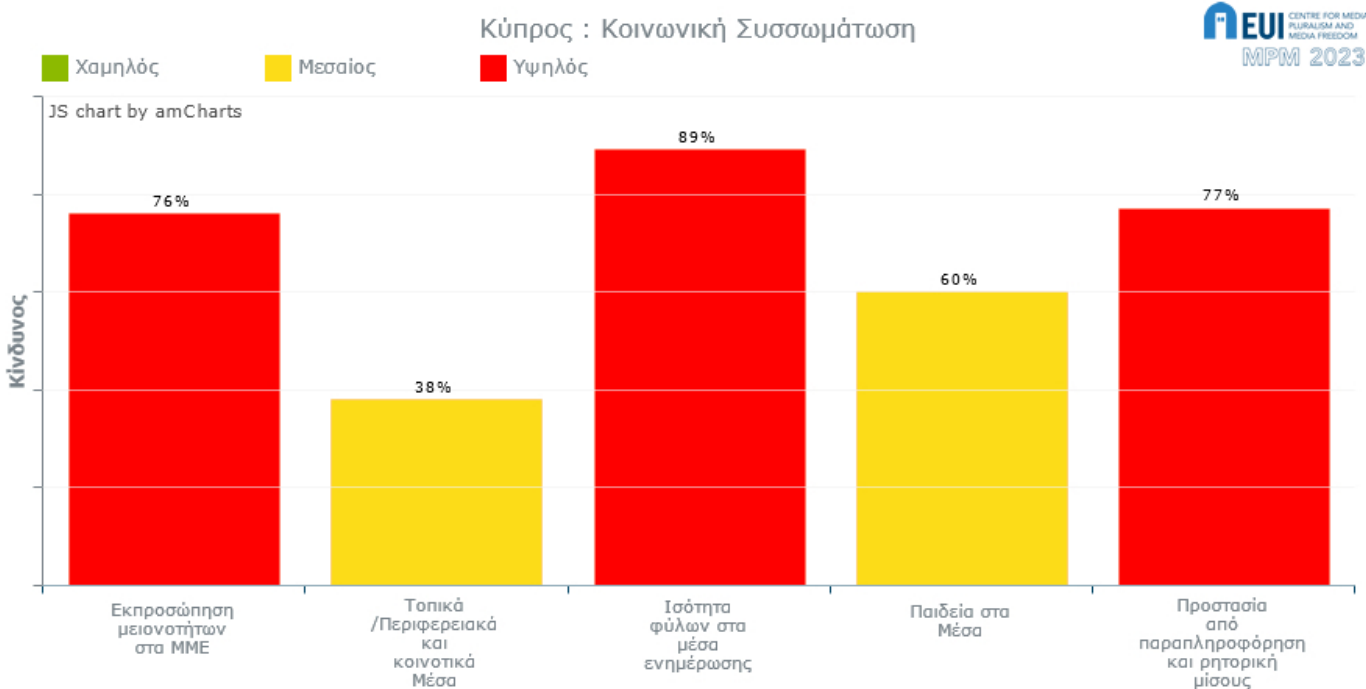
Η απουσία οποιουδήποτε ρυθμιστικού πλαισίου για τα ψηφιακά μέσα και η έλλειψη διαφάνειας όσον αφορά την ιδιοκτησία δεν επιτρέπουν να έχουμε εικόνα της κατάστασης όσον αφορά πολιτική παρουσία στα ψηφιακά μέσα. Επιπλέον, η άρση των εμποδίων στην ιδιοκτησία και τον έλεγχο του ραδιοφώνου και της τηλεόρασης, διευκολύνει τον καθένα να επιτύχει οριζόντιο έλεγχο στα ψηφιακά μέσα, αλλά και κάθετο έλεγχο σε πολλά μέσα, συμπεριλαμβανομένων των εγγενών ψηφιακών μέσων. Το Κυπριακό Πρακτορείο Ειδήσεων είναι μονοπώλιο που χρηματοδοτείται από το κράτος και διοικείται από πρόσωπα που διορίζονται από το Υπουργικό Συμβούλιο. Τροφοδοτεί όλα τα μέσα, ιδιαίτερα τις διαδικτυακές (παραδοσιακές και εγγενείς ψηφιακές), με σταθερή ροή πληροφοριών και αναφορών. Η επιρροή του στο περιεχόμενο είναι πολύ ισχυρή, κίνδυνος για την πολυφωνία.

Η πολιτική επικοινωνία και διαφήμιση μέσω διαδικτυακών πλατφορμών δεν ρυθμίζεται και δεν αντιμετωπίζεται με κανέναν τρόπο στη νομοθεσία. Σύμφωνα με τον Γενικό Ελεγκτή, ο κανονισμός για τη χρηματοδότηση προεκλογικών εκστρατειών έχει κενά, στοιχείο που εγείρει σοβαρά προβλήματα στον έλεγχο λογαριασμών.

3.4. Κοινωνική Συσσωμάτωση (68% - Χαμηλός κίνδυνος)

Ο τομέας **Κοινωνική Συσσωμάτωση** εστιάζει στην πρόσβαση που συγκεκριμένες ομάδες της κοινωνίας μπορεί να έχουν στα μέσα ενημέρωσης. Αφορά σε ομάδες, όπως μειονότητες, τοπικές και περιφερειακές κοινότητες, γυναίκες και άτομα με αναπηρίες. Εξετάζει επίσης το περιβάλλον παιδείας στα μέσα της χώρας, συμπεριλαμβανομένων των ψηφιακών δεξιοτήτων του συνολικού πληθυσμού. Τέλος, περιλαμβάνει επίσης νέες προκλήσεις που προκύπτουν από τις χρήσεις ψηφιακών τεχνολογιών, οι οποίες συνδέονται με την προστασία από την παραπληροφόρηση και τη ρητορική μίσους

Κατά τα τελευταία χρόνια, ο βαθμός κινδύνου για την πολυφωνία στον τομέα **Κοινωνική Συσσωμάτωση** στην Κύπρο κυμαίνεται στα όρια μέσου προς υψηλό επίπεδο, παρουσιάζοντας μικρή μεταβολή. Στην πραγματικότητα επιδεινώθηκε περαιτέρω φέτος με το επίπεδο να αυξάνεται στο 68% από 64% το 2022. Οι επιμέρους δείκτες **Εκπροσώπηση μειονοτήτων στα μέσα ενημέρωσης (76%)**, **Ισότητα των φύλων στα μέσα ενημέρωσης (89%)** και **Προστασία από την παραπληροφόρηση και τη ρητορική μίσους (77%)** παρουσίασαν επιδείνωση και βρίσκονται στην κατηγορία υψηλού κινδύνου. Οι άλλοι δείκτες, **Τοπικά/περιφερειακά και κοινοτικά μέσα ενημέρωσης (38%)** και **Παιδεία στα μέσα επικοινωνίας (60%)**, παρέμειναν σταθεροί, σε μέσο επίπεδο, όπως το 2022.



Η αύξηση κινδύνου για την **Εκπροσώπηση των μειονοτήτων στα μέσα ενημέρωσης** (από 65% σε 76%) οφείλεται στο γεγονός ότι ουδεμία πρόσβαση προσφέρεται ή, μάλλον, ουδεμία ευκαιρία για φωνή στα μέσα ενημέρωσης δίνεται σε μη αναγνωρισμένες μειονότητες στη χώρα, οι οποίες αποτελούν σημαντικό μέρος του πληθυσμού και του εργατικού δυναμικού της. Ομοίως, και, παρά την παράλληλη αύξηση παρουσίας άλλων μη κυπριακών κοινοτήτων στο νησί, με τα χρόνια, οι ιδιωτικοί πάροχοι υπηρεσιών τηλεόρασης και ραδιοφώνου συνεχίζουν να μην έχουν τοπικές παραγωγές σε άλλες γλώσσες εκτός από την ελληνική. Πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι οι παραστάσεις μεταναστών και προσφύγων σε πλείστα κυρίαρχα μέσα ενημέρωσης, ραδιοτηλεοπτικές εκπομπές, αλλά και έντυπα, είναι στην καλύτερη περίπτωση ουδέτερο, μα, κυρίως αρνητικό χαρακτήρα. Ορισμένα μέσα ενημέρωσης αναπαράγουν χωρίς κριτική τον επίσημο λόγο για τους μετανάστες και τους πρόσφυγες, ο οποίος είναι συχνά αρνητικός και με συνεκφορά ρατσιστικής ρητορικής. Δεν προσφεύγουν σε αμερόληπτα δεδομένα και πηγές. Πολίτες αναγνωρισμένων από το νόμο μειονοτήτων, συνολικού πληθυσμού 5-6.000, έχουν πρόσβαση στα ραδιοφωνικά κανάλια της δημόσιας ραδιοτηλεόρασης, αλλά όχι σε ιδιωτικά μέσα.

Το θέμα της πρόσβασης στα μέσα ενημέρωσης για άτομα με αναπηρία παραμένει εδώ και χρόνια χωρίς την κατάλληλη ανταπόκριση από τους παρόχους ραδιοφώνου και τηλεόρασης. Παρά την έμφαση που δόθηκε στην ανάγκη προσφοράς τέτοιων υπηρεσιών με τη μεταφορά της Οδηγίας AVMS 2018/1808 στο εθνικό δίκαιο τον Δεκέμβριο του 2021^[32], δεν εντοπίζεται σημαντική βελτίωση στο θέμα. Ενώ η Αρχή Ραδιοτηλεόρασης, αναγνωρίζει ότι η κατάσταση είναι στάσιμη, θεωρεί ότι τα πράγματα έχουν αρχίσει να βελτιώνονται. Στην πράξη, τόσο η δημόσια ραδιοτηλεόραση όσο και οι εμπορικοί οργανισμοί μεταδίδουν τακτικά σύντομα δελτία ειδήσεων στη νοηματική γλώσσα και υποτιπλισμό. Η δημόσια ραδιοτηλεόραση προσφέρει υποτιπλισμό στα κύρια νυχτερινά δελτία ειδήσεων που προβάλλονται παράλληλα στο δεύτερο κανάλι τηλεόρασης, αν και δεν φαίνεται να υπάρχει πραγματική ώθηση για επέκταση της διαθεσιμότητας. Εκ πρώτης όψεως, η κατάσταση στον ιδιωτικό τομέα φαίνεται χειρότερη από ό,τι για το δημόσιο, αλλά δεν υπάρχει έκθεση, κώδικας συμπεριφοράς ή άλλο συγκεκριμένο στοιχείο για το θέμα που θα επέτρεπε δίκαιη ή επακριβή αξιολόγηση.

Ο δείκτης **Τοπικά/περιφερειακά και κοινοτικά μέσα ενημέρωσης** παραμένει αμετάβλητος στο χαμηλότερο τμήμα του μέσου κινδύνου στο 38%. Παρά το ότι παραμένουν μείζονος σημασίας ζητήματα όπως η μη αναγνώριση από το νόμο κοινοτικών μέσων ενημέρωσης και η απουσία κρατικής υποστήριξης στα τοπικά/περιφερειακά μέσα, αυτά λειτουργούν μεν (ειδικά το ραδιόφωνο και τα διαδικτυακά), αλλά ο τομέας δεν αναπτύσσεται, ως αποτέλεσμα, μεταξύ άλλων, του μικρού μεγέθους της χώρας. Σε κάθε περίπτωση, όπως έδειξε πρόσφατα το έργο *Τοπικά Μέσα για Δημοκρατία*,^[33] τοπικά εγκατεστημένοι τηλεοπτικοί οργανισμοί με παγκύπρια κάλυψη καλύπτουν θέματα τοπικού ενδιαφέροντος, και λόγω της γενικής παρουσίας σε όλη τη χώρα μετριάζεται η δυνατότητα να υπάρχουν περιοχές τύπου “έρημος ειδήσεων”.

Το επίπεδο κινδύνου για το δείκτη **Ισότητα των φύλων στα μέσα ενημέρωσης** έχει αυξηθεί, παραμένοντας στο υψηλό εύρος, στο 89%, σε σύγκριση με 83% για το έτος 2022. Γενικοί και δεσμευτικοί νόμοι για την προώθηση της ισότητας των φύλων και το σεβασμό των δικαιωμάτων των γυναικών αντιμετωπίζουν, μεταξύ άλλων, ζητήματα απασχόλησης, εκπαίδευσης και κατάρτισης, αμοιβής και μητρότητας/πατρότητας.^[34] Λειτουργούν ως ελαφρυντικός παράγοντας για το γεγονός ότι ούτε οι πάροχοι δημόσιας ραδιοτηλεόρασης μήτε οι εμπορικοί οργανισμοί έχουν επεξεργαστεί εσωτερικούς κώδικες πολιτικών για την ισότητα των φύλων. Ωστόσο, η ουσία του προβλήματος έγκειται στο ότι οι πάροχοι μέσων ενημέρωσης δεν έχουν κάνει μέχρι στιγμής βήμα για υιοθέτηση πολιτικής ή, ακόμη, δεν έχουν εξετάσει θέμα μετάδοσης προγραμμάτων που να στοχεύει στην εδραίωση ισορροπίας μεταξύ των φύλων και στην καταπολέμηση στερεοτύπων. Γίνονται συχνά αναγγελίες για να τονιστεί η ανάγκη βελτίωσης της κατάστασης, αλλά, στην πράξη, λίγα επιτυγχάνονται με μεμονωμένες εσωτερικές πρωτοβουλίες. Υπάρχει ακόμη ένα σημαντικό κενό όσον αφορά στην παρουσία γυναικών σε διοικητικά συμβούλια μέσων ενημέρωσης και σε εκτελεστικές θέσεις. Στις δημοσιογραφικές θέσεις υπάρχουν λίγες γυναίκες αρχισυντάκτριες, αλλά ο τομέας παραμένει έντονα ανδροκρατούμενος. Σημειώνουμε ότι, στις αρχές του 2024, με τους νέους διορισμούς στο διοικητικό συμβούλιο της δημόσιας ραδιοτηλεόρασης /PIK αυξήθηκε η γυναικεία παρουσία από ένα μέλος σε τέσσερα σε σύνολο εννέα. Αξιοσημείωτο είναι ότι εκτός από αυτό του Προέδρου, τα ονόματα των μελών του διοικητικού συμβουλίου του PIK δεν είναι αναρτημένα στην επίσημη ιστοσελίδα του.^[35]

Όσον αφορά την πρόσβαση σε προγράμματα ειδήσεων και επικαιρότητας από γυναίκες, ως εμπειρογνώμονες, παρά τις βελτιώσεις που καταγράφηκαν στην τελευταία έρευνα του Global Media Monitoring Project (GMMP) *Who Makes the News* (παρακολούθηση 2020), η κατάσταση παραμένει κακή. Διαπιστώνουμε ότι υπάρχει μεγαλύτερη συναίσθηση εκ μέρους του κοινού σχετικά με το πρόβλημα και απαίτηση για αντιμετώπισή του.

Το επίπεδο κινδύνου για την **Παιδεία στα μέσα επικοινωνίας** παρέμεινε σταθερό στο 60%, εξακολουθεί να βρίσκεται στο μέσο εύρος, καθώς δεν υπάρχει ακόμη επίσημο πλαίσιο πολιτικής για αυτό το θέμα, όπως δεν υπάρχει, ακόμα, για την παραπληροφόρηση. Και τα δύο αυτά ζητήματα δεν αντιμετωπίζονται με συστηματικό ή ολοκληρωμένο τρόπο. Υπάρχουν διάφορες και διάσπαρτες δράσεις παιδείας στα μέσα επικοινωνίας από ακαδημαϊκούς και την κοινωνία των πολιτών.^[36] Βρήκαμε περισσότερες δράσεις ευαισθητοποίησης το 2023 από ό,τι τα προηγούμενα χρόνια, αλλά όχι αρκετές για να είναι αποτελεσματικές ή έστω να πλησιάζουν αυτόν το στόχο. Βάσει νόμου, η Αρχή Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου είναι επιφορτισμένη με την Παιδεία στα Μέσα,^[37] αλλά το προσωπικό που απασχολείται με το θέμα αφιερώνει μόνο μέρος του χρόνου του για αυτό, με τον αριθμό και το εύρος των δραστηριοτήτων να παραμένουν περιορισμένα. Σχετικές δραστηριότητες αναλαμβάνει επίσης το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου του Υπουργείου Παιδείας το οποίο είναι ενεργό στην προώθηση διαφόρων έργων στο εκπαιδευτικό σύστημα (μερικά σε συνεργασία με την Αρχή Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου). Ωστόσο, οι περισσότερες από τις δράσεις του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου εστιάζουν εκτενώς στην ψηφιακή ασφάλεια και την ανάπτυξη δεξιοτήτων στα μέσα ενημέρωσης στο Διαδίκτυο και όχι απαραίτητα στην παιδεία για ειδήσεις που φαίνεται επείγουσα. Αυτές οι δραστηριότητες δεν είναι εγγεγραμμένες σε πλαίσιο πολιτικής με δικό τους προϋπολογισμό και πόρους, στοιχείο το οποίο αποτελεί σημαντικό μειονέκτημα.

Η Παιδεία στα μέσα επικοινωνίας δεν εντάσσεται επίσημα στο εκπαιδευτικό σύστημα, αλλά ορισμένες ενέργειες πραγματοποιούνται σε εθελοντική βάση από εκπαιδευτικούς, σε θέματα όπως η ψηφιακή ταυτότητα, η σεξουαλική ταυτότητα, το sexting, η παραπληροφόρηση, η βία κατά των γυναικών, ο εκφοβισμός και άλλα. Υπάρχουν επίσης ορισμένες δραστηριότητες στην πλατφόρμα Cyprus Safer Internet,^[38] που χρηματοδοτείται κατά 50% από την ΕΕ και 50% από εθνικούς πόρους, με ορισμένα εργαλεία για εκπαιδευτικούς και νέους, αλλά δεν υπάρχει συστηματική αξιοποίηση.

Η Κύπρος δεν έχει στρατηγική ή κάποιο νομικό/ρυθμιστικό πλαίσιο που να αφορά την **παραπληροφόρηση**. Ο κίνδυνος στο δείκτη **Προστασία από την παραπληροφόρηση και τη ρητορική μίσους** έχει αυξηθεί οριακά στο 77% από 74% και είναι σαφώς εντός του εύρους υψηλού κινδύνου. Τούτου λεχθέντος, η ερμηνεία του δικαιώματος της ελευθερίας της έκφρασης, όπως προβλέπεται στη νομολογία, εξετάζει λεπτομερώς το ζήτημα των ψευδών πληροφοριών και της αλήθειας και εξηγεί σε ποιες περιπτώσεις τιμωρείται το ψευδές.^[39]

Σε ό,τι αφορά σε αυτορρύθμιση, ο Κώδικας Δεοντολογίας της Κυπριακής Επιτροπής Δημοσιογραφικής Δεοντολογίας έχει ειδική πρόβλεψη για το απαράδεκτο της διάδοσης παραπληροφόρησης.

Είναι ενθαρρυντικό, το ότι υπάρχουν μερικές νέες ανεξάρτητες και εθελοντικές πρωτοβουλίες επαλήθευσης γεγονότων,^[40] στις οποίες μετέχουν ακαδημαϊκοί και δημοσιογράφοι, αλλά είναι ελάχιστα γνωστές και οι δυνατότητές τους να διεισδύσουν ή να επηρεάσουν το κοινό ή το κοινό των μέσων κοινωνικής δικτύωσης είναι περιορισμένες. Κανένα από τα μέσα ενημέρωσης στην Κύπρο δεν έχει επαληθευτές γεγονότων και το πρόβλημα δεν είναι μόνο θέμα απουσίας κουλτούρας ελέγχου γεγονότων. Η δεινή οικονομική κατάσταση των ίδιων των μέσων ενημέρωσης προσφέρει ένα πρόσχημα για να μην ληφθεί υπόψη η ανάγκη πρόσληψης (ή εκπαίδευσης) ειδικών στην επαλήθευση γεγονότων.

Ειδικά για τη ρητορική μίσους, η Κύπρος έχει επικυρώσει το Πρόσθετο Πρωτόκολλο στη Σύμβαση για το Έγκλημα στον κυβερνοχώρο σχετικά με την ποινικοποίηση γεγονότων ρατσιστικής και ξενοφοβικής φύσης που διαπράττονται μέσω συστημάτων υπολογιστών (Νόμος 22(III)/2004).^[41] Ο βασικός νόμος για την καταπολέμηση ορισμένων μορφών και εκφράσεων ρατσισμού και ξενοφοβίας, ο νόμος 134(I)/2011 στοχεύει όλες τις μορφές διάδοσης περιεχομένου και περιλαμβάνει ηλεκτρονικά μέσα. Ο σεξισμός και ο διαδικτυακός σεξισμός αντιμετωπίζονται από τον Νόμο για την καταπολέμηση του σεξισμού και τη διαδικτυακή διάδοση σεξισμού και σχετικών θεμάτων, Ν. 209(I)/2020.^[41]

Το Γραφείο του Επιτρόπου Νομοθεσίας είναι η αρμόδια αρχή για θέματα Ισότητας και Καταπολέμησης των Διακρίσεων και για την εξέταση καταγγελιών σχετικά με αυτές. Ωστόσο, η ουσία του προβλήματος δεν έγκειται στην εξέταση μεμονωμένων καταγγελιών. Απαιτείται επεξεργασία πλαισίου πολιτικής και δράσης για την καταπολέμηση της ρητορικής μίσους. Ένα τέτοιο σχέδιο λείπει, καθώς δεν υπάρχουν πραγματικοί μηχανισμοί για την καταπολέμηση διαδικτυακών και γενικών μορφών ρατσισμού τόσο σε κρατικό επίπεδο όσο και στα μέσα ενημέρωσης.

Εστίαση στο ψηφιακό περιβάλλον

Το επίπεδο κινδύνου για την **Παιδεία στα μέσα επικοινωνίας** παρέμεινε το ίδιο με πέρυσι στο 60%, σε μέσο εύρος. Αυτό είναι ενδεικτικό του γεγονότος ότι, μολονότι οι δραστηριότητες έχουν αποκτήσει κάπως μεγαλύτερη προβολή και έχουν επίσης αυξηθεί αριθμητικά, δεν ήταν ουσιαστικές, δεν διεξήχθησαν στο πλαίσιο μιας ευρύτερης στρατηγικής και, το πιο σημαντικό, δεν έχουν, κατά συνέπεια, πραγματικό αντίκτυπο σε προκλήσεις που αντιμετωπίζει η χώρα.

Το επίπεδο κινδύνου στην **Προστασία από την παραπληροφόρηση και τη ρητορική μίσους** παρέμεινε εντός του υψηλού εύρους, φτάνοντας στο 77% από 74% το 2022. Η εισαγωγή κατά τα τελευταία χρόνια νόμων που στοχεύουν στην καταπολέμηση του σεξισμού και του εκφοβισμού και της βίας κατά των γυναικών μπορεί να συνέβαλε στην αύξηση ευαισθητοποίησης και συνείδησης του κοινού, αλλά δεν υπάρχουν έρευνες που να παρέχουν στοιχεία για οποιαδήποτε βελτίωση στο γενικό περιβάλλον.

Όσον αφορά στο νέο περιβάλλον, με τον πολλαπλασιασμό δραστηριοτήτων παραπληροφόρησης στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και τις διαδικτυακές πλατφόρμες, η χώρα είναι ουσιαστικά απροετοίμαστη. Τον Δεκέμβριο του 2023 ο υπουργός Δικαιοσύνης και ο Πρόεδρος της Βουλής συζήτησαν την προοπτική σύνταξης νομοθεσίας για τη διάδοση ψευδών ειδήσεων, για τον «εκσυγχρονισμό», όπως είπαν, της νομοθεσίας της Κύπρου για αντιμετώπιση του θέματος. Ο Γενικός Εισαγγελέας είχε επίσης καλέσει νωρίτερα μέσα στη χρονιά τους βουλευτές να εισαγάγουν νομικό πλαίσιο για ψευδείς ειδήσεις και προσβολές μέσω Διαδικτύου. Με βάση ανάμεσα σε άλλα, το περιεχόμενο νομοσχεδίου που παρουσιάστηκε δύο φορές στη Βουλή των Αντιπροσώπων, δημιουργείται ανησυχία ότι η προσέγγιση που υπάρχει σε τόσο σοβαρό και σύνθετο ζήτημα θα κατέληγε σε βάρος της ελευθερίας έκφρασης. Το θέμα έχει επιστραφεί στο υπουργείο Δικαιοσύνης για επαναξιολόγηση.^[42]

Είναι ενθαρρυντική, η διαπίστωση πως υπάρχουν μερικές νέες ανεξάρτητες και εθελοντικές πρωτοβουλίες επαλήθευσης γεγονότων^[40], στις οποίες συμμετέχουν ακαδημαϊκοί και δημοσιογράφοι, αλλά είναι ελάχιστα γνωστές και οι δυνατότητές τους να διεισδύσουν ή να επηρεάσουν το ευρύ κοινό ή το κοινό των μέσων κοινωνικής δικτύωσης είναι περιορισμένες. Κανένα από τα μέσα ενημέρωσης στην Κύπρο δεν έχει επαληθευτές γεγονότων και το πρόβλημα δεν είναι μόνο θέμα απουσίας σχετικής κουλτούρας. Η δεινή οικονομική κατάσταση των ίδιων των μέσων ενημέρωσης προσφέρεται σαν πρόσχημα για να μην θεωρείται αναγκαία η πρόσληψη (ή η εκπαίδευση) τους.

4. Συμπεράσματα

Ο σεβασμός του δικαιώματος ελευθερίας έκφρασης στην Κύπρο αντιμετωπίζει κρίσιμες προκλήσεις που επηρεάζουν την πολυφωνία στα μέσα ενημέρωσης, η οποία έχει επηρεαστεί αρνητικά το 2023. Η άρση όλων των εμποδίων στη συγκέντρωση ιδιοκτησίας MME θέτει σε κίνδυνο το περιβάλλον των μέσων ενημέρωσης. Ενώ δεν έχει γίνει ενέργεια για θέσπιση ρυθμιστικού πλαισίου για το ψηφιακό περιβάλλον, υπάρχουν πρωτοβουλίες για επικαιροποίηση του Νόμου για τον Τύπο, του Νόμου για τη δημόσια ραδιοτηλεόραση /το ΡΙΚ και του νόμου για τα εμπορικά μέσα ενημέρωσης ακολουθούν διαδικασίες που παραγκωνίζουν το κοινό και ενδιαφερόμενους. Το προσχέδιο για νομοσχέδιο για τον Τύπο απέχει πολύ από το να πληροί τα αναμενόμενα πρότυπα και να διασφαλίζει την ελευθεροτυπία και την πολυφωνία των μέσων ενημέρωσης. Η διεξαγωγή δημόσιας διαβούλευσης, η συμβολή εμπειρογνομόνων, η ανταπόκριση στην ανάγκη για διαφάνεια ιδιοκτησίας και η διασφάλιση της πολυφωνίας στα μέσα ενημέρωσης με την ουσιαστική απαγόρευση της συγκέντρωσης ιδιοκτησίας παραμένουν κρίσιμοι στόχοι για οποιοδήποτε νομικό πλαίσιο για τα μέσα ενημέρωσης. Ενώ τα μέσα ενημέρωσης και οι δημοσιογράφοι έχουν θετικό ρόλο στις δημοκρατικές διαδικασίες, η πολιτική μεροληψία και παρεμβάσεις στα μέσα ενημέρωσης συμβιβάζουν αυτόν τον ρόλο με βαθύτερες «αόρατες» επιρροές. Φαίνονται να υπόκεινται όλο και περισσότερο σε επιρροές από εμπορικά συμφέροντα, ενώ είναι επιρρεπή να αντικατοπτρίζουν εταιρικές και πολιτικές ατζέντες των ιδιοκτητών. Οι δραστηριότητες για παιδεία στα μέσα επικοινωνίας, που μπορεί να μετριάσουν τους κινδύνους από εξωτερικές επιρροές, χρειάζονται πλαίσιο πολιτικής, το οποίο δεν υπάρχει, προκειμένου ο αλφαριθμητισμός να προστατεύει αποτελεσματικά από την προκατάληψη και την παραπληροφόρηση.

Θεμελιώδης Προστασία

- Στη διαδικασία ρύθμισης των μέσων ενημέρωσης, οι αρχές θα πρέπει να θέτουν ως κορυφαίες προτεραιότητες το σεβασμό των καθιερωμένων προτύπων και την πολυφωνία, να υιοθετούν βέλτιστες πρακτικές, να εμπλέκουν εμπειρογνώμονες και όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη και να καλούν δημόσιες διαβουλεύσεις. Επιπλέον, η ρύθμιση και οι πρακτικές πρέπει να προστατεύουν τους δημοσιογράφους από την παρακολούθηση.
- Πέρα από τη σύνταξη κατευθυντήριων γραμμών, οι αρχές θα πρέπει να καταβάλουν περαιτέρω προσπάθειες για την ευαισθητοποίηση σχετικά με την πρόσβαση σε πληροφορίες και πληροφοριοδότες και, πρακτικά, να επιδιώξουν συνεργασία με την κοινωνία των πολιτών σε αυτήν την προσπάθεια, παρακολουθώντας επίσης την επιβολή του νόμου από όλες τις κυβερνητικές υπηρεσίες.
- Οι συνδικαλισμένοι και μη συνδικαλισμένοι δημοσιογράφοι και όλοι οι ενδιαφερόμενοι φορείς των μέσων ενημέρωσης πρέπει να επιβεβαιώσουν εκ νέου τον ρόλο τους και να διεκδικήσουν εκ νέου την ιδιότητά/θέση τους για να ανακτήσουν την εμπιστοσύνη του κοινού. Η προώθηση της ποιότητας και της αριστείας στη δημοσιογραφία είναι βασική προϋπόθεση για τα παραπάνω.

Πολυφωνία της Αγοράς

- Τα μέσα ενημέρωσης πρέπει να καθαρίσουν το περιεχόμενο από εξωτερικές επιρροές και οι δημοσιογράφοι πρέπει να αποφεύγουν άλλες δραστηριότητες στον τομέα της επικοινωνίας, για να επανακτήσουν τον κοινωνικό τους ρόλο και να ανατρέψουν το μειούμενο επίπεδο εμπιστοσύνης του κοινού.
- Εκτός από τη διεκδίκηση θεσμοθετημένης κρατικής βοήθειας, τα μέσα ενημέρωσης θα πρέπει να αναζητήσουν νέους τρόπους δημιουργίας εισοδήματος που θα εγγυούνταν αποτελεσματικά τη βιωσιμότητά τους.

Πολιτική Ανεξαρτησία

- Οι αρχές και τα πολιτικά κόμματα θα πρέπει να αναθεωρήσουν την προσέγγισή τους στα μέσα ενημέρωσης, θα πρέπει να σέβονται την ελευθερία των μέσων ενημέρωσης. Μέσα από τη συνεχιζόμενη

προσπάθεια για νέα νομοθεσία για τη δημόσια ραδιοτηλεόραση /ΡΙΚ, θα πρέπει να εγγωθηούν την απρόσκοπτη λειτουργία ενός ανεξάρτητου ΡΙΚ ως βήματος ελεύθερης έκφρασης για όλους. Τόσο οι νόμοι για το ασυμβίβαστο όσο και οι νόμοι για τα μέσα ενημέρωσης θα πρέπει να εισάξουν αυστηρές ρήτρες που να μπορούν να διασφαλίσουν την ανεξαρτησία των μέσων ενημέρωσης αποφεύγοντας κάθε κίνδυνο πολιτικού ελέγχου μέσω της ιδιοκτησίας και/ή της διαχείρισης των μέσων ενημέρωσης.

- Οι επαγγελματίες των μέσων ενημέρωσης θα πρέπει να αναζητήσουν τρόπους για να εξισορροπήσουν την υπεράσπιση των εργασιακών τους δικαιωμάτων και τη διεκδίκησή συντακτικής ανεξαρτησίας χωρίς να βλάπτεται η τελευταία. Αποδεικνύοντας πως είναι ανεξάρτητοι μπορεί να ενισχύσουν υποστήριξη προς εργασιακά δικαιώματα τους.

Κοινωνική Συσσωμάτωση

- Οι αρχές θα πρέπει να ορίσουν και να διασφαλίσουν την εφαρμογή υποχρέωσης για τους οργανισμούς μέσων ενημέρωσης να διευρύνουν την πρόσβαση και να δίνουν φωνή σε περισσότερες ομάδες. Η θέσπιση υποχρέωσης για υιοθέτηση ολοκληρωμένων πολιτικών για την ισότητα των φύλων είναι επίσης επιτακτική.

- Ο νόμος πρέπει να καλύψει τον ευρύτερο τομέα των κοινοτικών μέσων ενημέρωσης, με τις αρχές να παρέχουν πόρους που απαιτούνται για τη λειτουργία τους στην υπηρεσία της κοινότητας.

- Η υιοθέτηση από τις αρχές πολιτικής για την Παιδεία στα μέσα επικοινωνίας γίνεται όλο και πιο επείγουσα κάθε μέρα που περνά και εγείρεται ανάγκη όχι μόνο να αντιμετωπιστούν οι σημερινές αλλά και να προβλεφθούν αναδυόμενες νέες προκλήσεις.

Η παροχή δυνατότητας στους πολίτες να ανταποκρίνονται στις προκλήσεις της τεχνητής νοημοσύνης, της ρητορικής μίσους και της παραπληροφόρησης είναι κρίσιμης σημασίας για τη Δημοκρατία.

5. Σημειώσεις

- [1] Στατιστική Υπηρεσία, Κυπριακή Δημοκρατία (2023), Απογραφή πληθυσμού 2021 – Προκαταρκτικά αποτελέσματα, Λευκωσία, <https://www.cystat.gov.cy/el/PressRelease?id=66207>
- [2] European Commission, (2024) Economic Forecast for Cyprus, https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-surveillance-eu-economies/cyprus/economic-forecast-cyprus_en
- [3] Στατιστική Υπηρεσία, Κυπριακή Δημοκρατία (2024), Έρευνα αγοράς εργασίας – Ανεργία 5.9% 4Q 2023, <https://www.cystat.gov.cy/en/PressRelease?id=68655>
- [4] Gnora Communications, (2024), MediaGnosis October-December 2023, <https://gnora.com/en/mediagnosis-october-december-2023/>
- [5] Επίτροπος Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών Κύπρου (2024), Στατιστικό δελτίο για τηλεφωνία και ευρωζωνικές υπηρεσίες, Q2 2023, https://ocepr.ee.cy/images/files_uploads/abora/paratiritirio-aboras/enimerotika-deltia/ec_report_fixedtelephonybroadbandtelecombuletin_gr_q2.23_pk_mp_rf.pdf
- [6] Νόμος που τροποποιεί τον Νόμο περί Ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών οργανισμών, Ν. 87(I)/2023, https://www.cylaw.org/nomoi/arith/2023_1_087.pdf
- [7] Άρθρο 19 του Νόμου περί Ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών οργανισμών L.7(i)/1998 όπως τροποποιήθηκε τον Ιούλιο 2023, <https://drive.google.com/file/d/1UV-GJKO4IKoD8OEu9U30vOHsvfUAI7oH/view?usp=sharing>
- [8] Φαίνεται πως υπάρχουν σε εξέλιξη προσπάθειες για τροποποίηση και ενημέρωση τόσο το νόμο για τη δημόσια ραδιοτηλεόραση όσο και το νόμο για ραδιοφωνικούς και τηλεοπτικούς οργανισμούς, χωρίς όμως δημόσια διαβούλευση ή μελέτη εμπειρογνομόνων.
- [9] Νόμος περί του Δικαιώματος Πρόσβασης σε Πληροφορίες του Δημόσιου Τομέα, 184(I)/2017, https://www.cylaw.org/nomoi/enop/non-ind/2017_1_184/full.html
- [10] Νόμος περί της Προστασίας Προσώπων που Αναφέρουν Παραβάσεις του Ενωσιακού και Εθνικού Δικαίου, http://www.cylaw.org/nomoi/enop/non-ind/2022_1_6/full.htm
- [11] The Radio and Television Broadcasters Law of 1998 to (No. 2) of 2021, [https://crtc.org.cy/en/assets/uploads/pdfs/FINAL_CONSOLIDATED_LAW_up_to_Amendment_197\(I\).2021-.pdf](https://crtc.org.cy/en/assets/uploads/pdfs/FINAL_CONSOLIDATED_LAW_up_to_Amendment_197(I).2021-.pdf)
- [12] Το 2024 διορίστηκαν στο Διοικητικό Συμβούλιο του ΡΙΚ τέσσερις γυναίκες σε σύνολο εννέα μελών του ΔΣ.
- [13] Δήλωση από τον Γενικό Εισαγγελέα Γεώργιο Σαββίδη, 15 Φεβρουαρίου 2024, <https://forum.cy/threads/pio-statements-by-the-attorney-general-of-the-republic-mr-george-savvidis.164817/>
- [14] Δες European Commission, Report on Rule of Law-Cyprus, July 2023, p. 10 "Serious challenges remain regarding the efficiency of justice, in particular the excessive length of proceedings. The disposition time in civil and commercial cases at first instance courts slightly decreased but remains the highest in the EU, as it reached 947 days in 2021".
- [15] The only thing Drousiotis should fear is the truth, Anastasiades says on corruption allegations, en-Philenews, 19 February 2024, <https://in-cyprus.philenews.com/local/the-only-thing-drousiotis-should-fear-is-the-truth-anastasiades-says-on-corruption-allegations/>
- [16] Andria Kades, Christodoulides skirts controversial 'sirens' comment, Cyprus Mail, 11 January 2024, <https://cyprus-mail.com/2024/01/11/christodoulides-skirts-controversial-sirens-comment/>
- [17] Our View: CyBC decision to axe series shows it is indeed a state mouthpiece, Cyprus Mail, 17 October 2023, <https://cyprus-mail.com/2023/10/17/our-view-cybc-decision-to-axe-series-shows-it-is-indeed-a-state-mouthpiece/>

- [18] 1 Ο περί Τύπου Νόμος 145/1989, https://www.cylaw.org/nomoi/enop/non-ind/1989_1_145/full.html 2 Ο περί Ραδιοφωνικού Ιδρύματος Νόμος. Κεφ. 300Α, https://www.cylaw.org/nomoi/enop/non-ind/0_300A/full.html
- [19] Νόμος περί του Δικαιώματος Πρόσβασης σε Πληροφορίες του Δημόσιου Τομέα, 184(I)/2017, https://www.cylaw.org/nomoi/enop/non-ind/2017_1_184/full.htm
- [20] Evaluation of the Law on the Right to Information - Cyprus (2023), Access-Info, <https://www.rti-rating.org/country-detail/?country=Cyprus>
- [21] Οδηγίες για το θέμα των πληροφοριοδοτών από το Υπουργείο Δικαιοσύνης, <https://www.mjpo.gov.cy/mjpo/mj>
- [22] Δες σημείωση en-Philenews πιο πάνω.
- [23] Προϊστάμενη δημόσιου τμήματος φέρεται να χαστούκισε υφιστάμενό της-Καταγγελίες και για εργασιακό μπούλινγκ, Reporter, 14 Νοεμβρίου 2023, <https://reporter.com.cy/article/2023/11/14/742991/proistamene-demosiou-tmematos-pheretai-na-khastoukise-uphistaneno-tes-kataggelies-kai-gia-ergasiako-mpoulingk/>
- [24] 1 Journalists urge government to reconsider spying on press, Cyprus Mail, 13 December 2023, <https://cyprus-mail.com/2023/12/13/journalists-urge-government-to-reconsider-spying-on-press/> 2 Government downplays intent to spy on journalists, Cyprus Mail, 12 December 2023, <https://cyprus-mail.com/2023/12/12/government-downplays-spying-on-journalists/>
- [25] https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-9-2023-0223-AM-126-126_EN.pdf
- [26] Νόμος που τροποποιεί τον Νόμο περί Ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών οργανισμών, Ν. 87(I)/2023, https://www.cylaw.org/nomoi/arith/2023_1_087.pdf
- [27] Ο περί Ελέγχου των Συγκεντρώσεων Επιχειρήσεων Νόμος, Ν. 83(I)/2014, https://www.cylaw.org/nomoi/enop/non-ind/2014_1_83/full.html
- [28] Our View: CyBC decision to axe series shows it is indeed a state mouthpiece, Cyprus Mail, 17 October 2023, <https://cyprus-mail.com/2023/10/17/our-view-cybc-decision-to-axe-series-shows-it-is-indeed-a-state-mouthpiece/>
- [29] Νόμος περί του Ασυμβιβάστου προς την Άσκηση των Καθηκόντων Ορισμένων Αξιωματούχων της Δημοκρατίας Ορισμένων Επαγγελματικών και Άλλων Συναφών Δραστηριοτήτων τους, Ν.. 7(I)/2008, https://www.cylaw.org/nomoi/enop/non-ind/2008_1_7/full.html
- [30] Αρχή Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου, (2024) Ετήσια Έκθεση Ποιότητας ΡΙΚ για το 2023, https://crtc.org.cy/assets/uploads/pdfs/EKTHESI_RIK_2023_FINAL_compressed.pdf
- [31] 1 Νόμος περί της Καταπολέμησης Ορισμένων Μορφών και Εκδηλώσεων Ρατσισμού και Ξενοφοβίας, Ν. 134(I)/2011, http://www.cylaw.org/nomoi/indexes/2011_1_134.html
- [32] Νόμος που τροποποιεί τον περί Ραδιοφωνικών και Τηλεοπτικών Οργανισμών νόμο, Ν. 74(I)/2021, https://www.cylaw.org/nomoi/arith/2021_1_074.pdf
- [33] <https://cmpf.eu.europa.eu/local-media-for-democracy-project/>
- [34] α. Νόμος περί ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών στην απασχόληση και επαγγελματική κατάρτιση Ν. 205(I)/2002, [http://www.eif.gov.cy/mlsi/dl/genderequality.nsf/All/17BDCAAD44EB51BEC22588DA0040285A/\\$file/The equal treatment between men and women.pdf?OpenElement](http://www.eif.gov.cy/mlsi/dl/genderequality.nsf/All/17BDCAAD44EB51BEC22588DA0040285A/$file/The%20equal%20treatment%20between%20men%20and%20women.pdf?OpenElement) β Νόμος περί Αδειών (Πατρότητας, Γονική, Φροντίδας, Ανωτέρας Βίας) και Ευέλικτων Ρυθμίσεων Εργασίας για την Ισορροπία μεταξύ Επαγγελματικής και Ιδιωτικής Ζωής, Ν. 216(I)/2022, https://www.cylaw.org/nomoi/enop/non-ind/2022_1_216/full.html γ Περί Ίσης Αμοιβής μεταξύ Ανδρών και Γυναικών για την Ίδια Εργασία ή για Εργασία Ίσης Αξίας, Ν. 177(I)/2002 https://www.cylaw.org/nomoi/enop/non-ind/2002_1_177/full.html

- [35] Ραδιοφωνικό Ίδρυμα Κύπρου, Διοικητικό Συμβούλιο, (Αναφέρεται μόνο ο Πρόεδρος)
<https://corporate.rik.cy/διοίκηση-διεύθυνση/>
- [36] <https://factcheckcyprus.org/>
- [37] <https://cрта.org.cy/σχέση-με-το-κοινό.html>
- [38] <https://internetsafety.pi.ac.cy/>
- [39] Supreme Court Decision on Police vs Ekdotiki Eteria Inomenoi Dimosiografi and another, (1982) 2 CLR 63, 29 March 1982,
https://www.cylaw.org/cgi-bin/open.pl?file=apofaseis/aad/meros_2/1982/rep/1982_2_0063.htm The decision is an interpretative one by the Supreme Court. The SC responded to a question by a District Court as to the scope and interpretation of issues related to truth and falsity, in connection to art. 19 of the Constitution on freedom of expression and to provisions in the Criminal Code related to the publication of false news and information. The decision is founded on Case-law of Cyprus and the European Commission of Human Rights (later European Court of Human Rights). The SC further defines that "impairing public confidence in the State or its organs" is interpreted as referring to the organs of the State as institutions of Government and not to the holders of these positions.
- [40] <https://factcheckcyprus.org/>
- [41] Νόμος περί της Καταπολέμησης του Ξεξισμού και του Διαδικτυακά Διαδιδόμενου Ξεξισμού και περί Συναφών Θεμάτων, Ν. 209(I)/2020, http://www.cylaw.org/nomoi/arith/2020_1_209.pdf
- [42] Parliament sends back to Justice Ministry proposed 'fake news' bill, en.Philenews, 4 May 2023,
<https://in-cyprus.philenews.com/local/parliament-sends-back-to-justice-ministry-proposed-fake-news-bill/>

6. Βιβλιογραφία

- [1] Στατιστική Υπηρεσία, Κυπριακή Δημοκρατία (2023), Απογραφή πληθυσμού 2021 – Προκαταρκτικά αποτελέσματα, Λευκωσία, <https://www.cystat.gov.cy/el/PressRelease?id=66207>
- [2] European Commission, (2024) Economic Forecast for Cyprus, https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-surveillance-eu-economies/cyprus/economic-forecast-cyprus_en
- [3] Gnora Communications, (2024), MediaGnosis October-December 2023, <https://gnora.com/en/mediagnosis-october-december-2023/>
- [4] Επίτροπος Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών Κύπρου (2024), Στατιστικό δελτίο για τηλεφωνία και ευρωζωνικές υπηρεσίες, Q2 2023, https://ocepr.ee.cy/images/files-uploads/agora/paratiritirio-agoras/enimerotika-deltia/ec_report_fixedtelephonybroadbandtelecombuletin_gr_q2.23_pk_mp_rf.pdf
- [5] Law on Radio and Television Organisations N. 7(I)/1998 as amended up to 2021, [https://crtc.org.cy/en/assets/uploads/pdfs/FINAL%20CONSOLIDATED%20LAW%20up%20to%20Amendment%20197\(I\).2021.pdf](https://crtc.org.cy/en/assets/uploads/pdfs/FINAL%20CONSOLIDATED%20LAW%20up%20to%20Amendment%20197(I).2021.pdf)
- [6] Νόμος που τροποποιεί τον Νόμο περί Ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών οργανισμών, Ν. 87(I)/2023, https://www.cylaw.org/nomoi/arith/2023_1_087.pdf
- [7] Νόμος περί του Δικαιώματος Πρόσβασης σε Πληροφορίες του Δημόσιου Τομέα, Ν. 184(I)/2017, https://www.cylaw.org/nomoi/enop/non-ind/2017_1_184/full.html
- [8] Νόμος περί της Προστασίας Προσώπων που Αναφέρουν Παραβάσεις του Ενωσιακού και Εθνικού Δικαίου, Ν. 6(I)/2022, http://www.cylaw.org/nomoi/enop/non-ind/2022_1_6/full.htm
- [9] Νόμος περί Τύπου, Ν. 145/1989, https://www.cylaw.org/nomoi/enop/nonind/1989_1_145/full.html
- [10] Ο περί Ραδιοφωνικού Ιδρύματος Νόμος. Κεφ. 300Α, https://www.cylaw.org/nomoi/enop/non-ind/0_300A/full.html
- [11] Οδηγίες για το θέμα των πληροφοριοδοτών από το Υπουργείο Δικαιοσύνης, <https://www.mjpo.gov.cy/mjpo/mjpo.nsf/All/4D1ADF803C101DB5C22589560039E129?OpenDocument&highlight=whistleblowers>
- [12] Ο περί Ελέγχου των Συγκεντρώσεων Επιχειρήσεων Νόμος, Ν. 83(I)/2014, Ν. 83(I)/2014, https://www.cylaw.org/nomoi/enop/non-ind/2014_1_83/full.html
- [13] Ministry of Finance, Call for participation in a de minimis scheme 2023, https://mof.gov.cy/assets/mod_ules/wnp/articles/202312/1524/docs/anoikti-prosklisi-ekdilosi-endiiferontos-2023.docx
- [14] Υπουργείο Οικονομικών, Πρόσκληση σε πρόγραμμα de minimis 2023, Ν. 7(I)/2008, https://www.cylaw.org/nomoi/enop/non-ind/2008_1_7/full.html
- [15] Αρχή Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου, (2024) Ετήσια Έκθεση Ποιότητας ΡΙΚ για το 2023, https://crtc.org.cy/assets/uploads/pdfs/EKTHESI_RIK_2023_FINAL_compressed.pdf
- [15] Νόμος περί ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών στην απασχόληση και επαγγελματική κατάρτιση, Ν.205(I)/2002 [https://www.olc.gov.cy/olc/olc.nsf/1AC549B09451394CC22588C4002A8B30/\\$file/The%20equal%20treatment%20between%20men%20and%20women.pdf](https://www.olc.gov.cy/olc/olc.nsf/1AC549B09451394CC22588C4002A8B30/$file/The%20equal%20treatment%20between%20men%20and%20women.pdf)
- [16] Νόμος περί Αδειών (Πατρότητας, Γονική, Φροντίδας, Ανωτέρας Βίας) και Ευέλικτων Ρυθμίσεων Εργασίας για την Ισορροπία μεταξύ Επαγγελματικής και Ιδιωτικής Ζωής, Ν. 216(I)/2022, https://www.cylaw.org/nomoi/enop/non-ind/2022_1_216/full.html
- [17] Περί Ίσης Αμοιβής μεταξύ Ανδρών και Γυναικών για την Ίδια Εργασία ή για Εργασία Ίσης Αξίας, Ν. 177(I)/2002 https://www.cylaw.org/nomoi/enop/non-ind/2002_1_177/full.html
- [18] Project on Local Media for Democracy, (2023) <https://cmpf.eui.eu/local-media-for-democracy-project/>
- [19] Supreme Court Decision on Police vs Ekdotiki Eteria Inomenoi Dimosiografi and another, (1982) 2 CLR 63, 29 March 1982, https://www.cylaw.org/cgi-bin/open.pl?file=apofaseis/aad/meros_2/1982/rep/1982_2_0063.htm

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι. ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΉ ΟΜΑΔΑ

| Όνομα | Επώνυμο | Θέση | Οργανισμός | MPM2024 CT Επιστημονικός υπεύθυνος |
|-------------|-------------|-------------|--|--|
| Χριστόφορος | Χριστοφόρου | Συντονιστής | Ανεξάρτητος Ερευνητής | Χ |
| Νικόλας | Καρύδης | Μέλος ΔΣ | Ινστιτούτο Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης | |

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ. ΟΜΑΔΑ ΕΜΠΕΙΡΟΓΝΩΜΟΝΩΝ

Η Ομάδα Εμπειρογνομώνων περιλαμβάνει ειδικούς με ουσιαστική γνώση και εμπειρία στο πεδίο των ΜΜΕ. Ο ρόλος της Ομάδας είναι η επισκόπηση ειδικά ευαίσθητων /υποκειμενικών αξιολογήσεων από την Ομάδα της Χώρας ώστε να μεγιστοποιηθεί η αντικειμενικότητα των απαντήσεων που δόθηκαν, διασφαλίζοντας την ακρίβεια των τελικών αποτελεσμάτων.

| Όνομα | Επώνυμο | Θέση | Οργανισμός |
|----------|--------------|--|------------------------------|
| Γιώργος | Φράγκος | Πρόεδρος ΔΣ | Ένωση Συντακτών Κύπρου |
| Ξένια | Ξενοφώντος | Διευθύντρια Εταιρικών Θεμάτων και Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης | Digital Tree |
| Έλενη | Μαύρου | Διοικητικό Συμβούλιο | Οργανισμός ΜΜΕ Διάλογος |
| Μάριος | Δρουσιώτης | Πρόεδρος ΔΣ | Σύνδεσμος Καταναλωτών Κύπρου |
| Σοφοκλής | Μαρκίδης | Μέλος ΔΣ | Ραδιοφωνικό Ίδρυμα Κύπρου |
| Θεοδώρα | Μάνιου | Επίκουρη καθηγήτρια Δημοσιογραφίας | Πανεπιστήμιο Κύπρου |
| Μιχάλης | Παπαευαγόρου | Εκτελεστικός Διευθυντής Ραδιοφώνου, μέλος της Επιτροπής Δημοσιογραφικής Δεοντολογίας Κύπρου ως εκπρόσωπος οργανισμών ραδιοφώνου | Ράδιο Κανάλι 6 |

Έκθεση ερευνητικού έργου
Τεύχος -
Ιούνιος 2024



Publications Office
of the European Union

